

VANHEMPIEN NÄKEMYKSIÄ KASVATUSKUMPPANUUDESTA

Keski-Porin seurakunnan päiväkerhotoiminta Ruosniemen kirkolla

Maria Lehtilä ja Riikka-Marika Saarinen

Opinnäytetyö, kevät 2012

Diakonia-ammattikorkeakoulu,

Diak Länsi, Pori

Sosiaalialan koulutusohjelma

Diakonisen sosiaalityön suuntautumis-
vaihtoehto

Sosionomi (AMK) +

Diakonin virkakelpoisuus

*Siitä se hieno retki alkaa,
kun lapsi päiväkerhoon tuodaan ensikertaa.
Tapaavat vanhemmat ja ohjaajat siellä,
sitoutuvat kulkemaan yhteisellä tiellä.
Keveästi tahtovat matkaa kiittää,
yhdessä luoduin siivin hennosti liittää.
Aloittavat tutustumisella,
omiin tarinoidensa yhteen punomisella.
Ei sovi kenenkään luomisen aikaa kiirehtää,
muuten jotain kaunista kypsymättä jää.
Hiljalleen antavat sen kasvaa,
kerätä voimaa mahtavaa.
Lopulta saavat kädet yhteen liittää,
arvokkaista kumppaneista hiljaa kiittää.*

(Riikka-Marika Saarinen)

TIIVISTELMÄ

Lehtilä, Maria & Saarinen, Riikka-Marika. Vanhempien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta. Keski-Porin seurakunnan päiväkerhotoiminta Ruosniemen kirkolla. Diak Länsi, Pori, kevät 2012. 66 s., 4 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK).

Työelämälähtöisen opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia, miten kasvatuskumppanuus toteutuu Ruosniemen kirkolla järjestettävissä Keski-Porin seurakunnan päiväkerhoissa vanhempien näkökulmasta. Tutkimuksen tulosten pohjalta seurakunnan on mahdollista kehittää toimintaansa tukemaan paremmin kasvatuskumppanuuden toteutumista kaikissa päiväkerhoryhmissään. Tutkimus toteutettiin yhteistyössä Keski-Porin seurakunnan lapsityönohjaajan ja Ruosniemen kirkon päiväkerhojen lastenohjaajien kanssa.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään varhaiskasvatusta ja kasvatuskumppanuutta, kumppanuuden historiaa sekä päiväkerhotyötä. Tutkimus oli kvantitatiivinen. Aineisto kerättiin syksyllä 2011 lasten vanhemmilta strukturoidulla kyselylomakkeella. Lomakkeita jaettiin yhteensä 85 ja kyselyyn vastasi määräaikaan mennessä 40. Aineisto analysoitiin SPSS-ohjelmalla.

Tutkimustulokset osoittivat vanhempien olevan tyytyväisiä tämän hetkiseen kasvatuskumppanuuteen Ruosniemen kirkon päiväkerhojen työntekijöiden kanssa. Vuorovaikutus työntekijöiden kanssa oli riittävää ja monet kasvatuskumppanuuden peruspiirteet kuten luottamuksellisuus ja kunnioitus toteutuivat vanhempien ja työntekijöiden välisessä vuorovaikutuksessa hyvin. Tutkimuksesta selvisi tarve yhteistyön lisäämiselle esimerkiksi yhteisten retkien muodossa sekä aloituskeskustelun pitämiseksi lapsen aloittaessa seurakunnan päiväkerhossa. Myös vanhempainiltojen tai -varttien säännöllistä järjestämistä kaivattiin.

Jatkossa olisi otollista tutkia päiväkerhon työntekijöiden käsityksiä ja mielipiteitä kasvatuskumppanuudesta ja sen toteutumisesta tai vertailla eri Keski-Porin seurakunnan järjestämien päiväkerhojen kasvatuskumppanuustilannetta.

Asiasanat: varhaiskasvatus, kasvatuskumppanuus, päiväkerhotyö, Keski-Porin seurakunta, kvantitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Lehtilä, Maria & Saarinen, Riikka-Marika. Partnership in Upbringing from Parents' Perspective. Day Club Activities in Ruosniemi Church Organized by Keski-Pori Parish. 66 p., 4 appendices. Language: Finnish. Pori, Spring 2012.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services + Deacon.

The aim of the study was to find out how partnership in upbringing worked between parents and day club workers the church day clubs of Keski-Pori parish in Ruosniemi. The parish in question will be able to develop its activities in day clubs on the basis of this study. The study was made in cooperation with Keski-Pori parish.

The theoretical part of the study deals with early childhood education and partnership in upbringing, its history and also day club work. The study was quantitative. The material was collected in autumn 2011 by structured questionnaires from the parents of the children in day clubs. The data were analyzed by SPSS-program.

The results showed that parents were satisfied with partnership in upbringing between them and the day club workers. Interaction with day club workers was sufficient and many basic features of partnership in upbringing such as confidence and respect were well realized in interaction between the parents and the day club workers. According to the result, the parents wanted more cooperation and to have discussions when the child starts to go to day club. Also parents' evenings and parental quarters were needed.

In the future it would be favourable to research day club workers' thoughts and opinions about partnership in upbringing and how it works or compare partnership situations in different day clubs in Keski-Pori parish.

Keywords: early childhood education, partnership in upbringing, day club work, Keski-Pori parish, quantitative study

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
2 TUTKIMUKSEN AJANKOHTAISUUS	9
3 VARHAISKASVATUS JA KASVATUKUMPPANUUS	11
3.1 Varhaiskasvatuksen perusteet	11
3.2 Kasvatuskumppanuuden perusteet kirkon varhaiskasvatustyössä	12
3.3 Kasvatuskumppanuuden historia	13
3.4 Kumppanuuden rakentuminen	15
3.5 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet	16
3.6 Kasvatuskumppanuuden luomisen ja ylläpitämisen haasteita	18
4 PÄIVÄKERHOTYÖ	21
4.1 Päiväkerhotyön syntyhistoria	21
4.2 Päiväkerhotyöntekijöiden ammattitaito ja koulutuksen muotoutuminen.....	22
4.3 Keski-Porin seurakunnan päiväkerhotyö	23
5 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTTAMINEN.....	26
5.1 Tutkimuskysymys	26
5.2 Aineiston keruu ja analysointi.....	27
5.3 Tutkimusprosessi	29
6 TUTKIMUSTULOKSET	32
6.1 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen vanhempien näkökulmasta.....	32
6.2 Vanhempien ja lastenohjaajien välisen vuorovaikutuksen toteutuminen	34
6.3 Yhteistyön riittävyys	36
6.4 Vanhempien mielipiteiden ja toiveiden kuuntelemisen onnistuminen	39
6.5 Vanhempien mahdollisuus tuen saamiseen lastenohjaajilta	40
6.6 Yhteistyössä toteutuvat piirteet.....	42
7 JOHTOPÄÄTÖKSET TUTKIMUSTULOKSISTA	43

8 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS	47
9 POHDINTA	48
9.1 Vertailu aikaisempiin tutkimuksiin.....	48
9.2 Kehitys- ja jatkotutkimusideoita	50
9.3 Oman työn tarkastelua.....	51
LÄHTEET.....	53
LIITTEET	57
Liite 1: Saatekirje vanhemmille	57
Liite 2: Kyselylomake vanhemmille	58
Liite 3: Aloituskeskustelumalli	63
Liite 4: Tiivistelmä tutkimuksen tuloksista vanhemmille.....	65

1 JOHDANTO

Lasten kasvatusta on monisäikeinen ja yhteiskuntaa jatkuvasti mietityttävä asia. Pääasiallinen kasvatustavoite on lasten vanhemmilla, mutta tukea tähän tehtävään on saatavilla varhaiskasvatukseen ammattilaisilta. Varhaiskasvatukseksi kutsutaan pienten lasten eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jolla tähdätään lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Yksi yhteiskunnan tarjoamista varhaiskasvatustarpeista on lasten päivähoito, jossa lasten vanhemmat ja varhaiskasvatukseen ammattilaiset jakavat vastuun kasvattamisesta sekä pyrkivät keskustelemaan kasvatustavoitteista dialogisessa vuorovaikutuksessa. Päivähoidon tavoitteena on päivähoitolain mukaisesti (36/1973) tukea lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä sekä lasten perheitä heidän kasvatustehtävässään. Lapselle tulee turvata päivähoitossa jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet sekä tarjota monipuolisesti kehitystä tukevaa toimintaa ja suotuisa kasvuympäristö. Uskonnollisen kasvatuksen tukemisessa laki velvoittaa kunnioittamaan lapsen vanhempien tai holhoojien vakaumusta.

Lasten päivähoito voidaan todeta nykyään olevan yhä enemmän vanhempien ja varhaiskasvattajien yhteisprojekti, jonka tavoitteena on kasvatuskumppanuus. Käsite kasvatuskumppanuus on muotoutunut aikojen saatossa eri käsitteiden pohjalta kuvaamaan vanhempien ja varhaiskasvatustahojien välistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Aiheena kasvatuskumppanuus on tärkeä, koska vanhempien ja päivähoito-yhteistyö on merkittävää lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi. Yksi tärkeä osa kasvatuskumppanuutta on myös vanhemmuuden tukeminen. Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden eli Vasun mukaan kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja varhaiskasvatukseen ammattilaisten tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lapsen hyvän ja johdonmukaisen kasvatuksen mahdollistamiseksi. Kumppanuus edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista.

Opinnäytetyömme on tehty työelämälähtöisesti palvelemaan Keski-Porin seurakunnan päiväkerhotyötä. Työmme sai alkunsa, kun löysimme syksyllä 2010 Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetyötorilta Keski-Porin seurakunnan tarjoamia opinnäytetyövaihtoehtoja. Kasvatuskumppanuus nousee esille kaikessa varhaiskasvatustoimin-

nassa tarpeellisena työvälineenä, jonka rakentaminen ei suinkaan aina ole helppoa. Seurakuntien varhaiskasvatustyössä kasvatuskumppanuus ei välttämättä ole niin yksiselitteistä ja samankaltaista kuin esimerkiksi kunnan tarjoamassa päivähoitotyössä. Tämä on yksi syy siihen miksi Keski-Porin seurakunta haluaa selvittää tutkimuksemme kautta kasvatuskumppanuuden toteutumista päiväkerhotoiminnassaan. Tutkimuksemme on rajattu koskemaan vain Ruosniemen kirkolla järjestettyjä päiväkerhoja syksyllä 2011.

Opinnäytetyömme on määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus, jonka tavoitteena on selvittää miten kasvatuskumppanuus toteutuu Ruosniemen kirkolla järjestettävissä päiväkerhoissa vanhempien näkökulmasta. Tutkimuksen pohjalta on tarkoitus kehittää kumppanuutta päiväkerhotoiminnassa, jos tilanne sitä vaatii. Aineiston keruumenetelmänä käytimme strukturoitua kyselylomaketta, jonka pohjana käytimme Päivi Klemetin ja Roosa Nybergin omassa opinnäytetyössään vuonna 2009 käyttämää lomaketta. Tulosten analysointiohjelmana käytimme SPSS-tilastointiohjelmaa.

Uskomme, että opinnäytetyömme antaa hyvän kuvan kasvatuskumppanuudesta Ruosniemen kirkolla järjestettävässä päiväkerhotyössä. Tutkimuksemme tuottaman tiedon pohjalta Keski-Porin seurakunnan on mahdollista kehittää toimintaansa tukemaan paremmin kasvatuskumppanuuden toteutumista kaikissa päiväkerhoryhmissään. Opinnäytetyömme tuo myös kehitysehdotuksia kasvatuskumppanuuden parantamiseen ja kehittämiseen sekä ideoita seuraavien opinnäytetöiden tekemiseen. Meille opinnäytetyömme aihe on tärkeä ammatillisen kehittymisemme kannalta, sillä sosionomi-diakonikoulutuksen lisäksi tavoittelemme molemmat lastentarhanopettajan kelpoisuutta. Kasvatuskumppanuutta voi menetelmänä käyttää laaja-alaisesti sosiaalialan eri työkentillä, minkä vuoksi ajattelemme voivamme hyödyntää tutkimuksemme tuloksia tulevaisuudessa myös omassa työssämme.

Mielestämme vanhempien ja seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden sitoutuminen yhteistyöhön ja yhteisiin kasvatustehtäviin lapsen johdonmukaisen kasvatuksen toteuttamiseksi eri kasvuympäristöissä on ensiarvoisen tärkeää. Vanhempien näkemykset kasvatuskumppanuuden toteutumisesta ovat aina päiväkerhojen työntekijöille arvokkaita, sillä niiden avulla yhteistyön arviointi ja kehittäminen yhä laadukkaammaksi on mahdollista. Näin ollen toivomme, että tutkimuksestamme on hyötyä erityisesti päiväkerhon työntekijöille heidän ammatissaan toimivan kasvatuskumppanuuden luomiseksi.

2 TUTKIMUKSEN AJANKOHTAISUUS

Tammikuussa 2008 hyväksytty Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirja eli Vake otettiin käyttöön kirkon työssä maaliskuussa 2008. Asiakirjan nimeksi tuli ”Lapsi on osallinen” ja sen tekemisen pohjana käytettiin Kirkon lapsi- ja nuorisotyön strategiaa sekä valtakunnallista Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet -asiakirjaa. Vaken pohjalta on alusta asti ollut tarkoituksena laajentaa, kannustaa ja innostaa seurakuntia suuntaamaan eteenpäin varhaiskasvatustyötään sekä laatia erilaisia omia ja paikallisista lähtökodista nousevia kehittämissuunnitelmia. (Vake 2008, 5–6, 8.)

Porin evankelis-luterilaisessa seurakuntayhtymässä seurakunnan varhaiskasvatuksen kehittäminen eli Vake-työskentely aloitettiin seurakuntien lapsityönohjaajien ja lapsityön teologioiden toimesta 14.4.2010. Runsaan vuoden aikana on käyty keskustelua elinkaariajattelusta, kohtaamisen poluista, Vaken muodosta sekä kohdistamisesta, toimintaympäristön muutoksista, seurakunnan varhaiskasvatuksen linjauksista, kristillisen kasvatuksen tukemisen merkityksistä tänä päivänä sekä mahdollisen tulevan organisaatiomuutoksen vaikutuksesta seurakunnan varhaiskasvatukseen. (Isonokari, Päivi, henkilökohtainen tiedonanto 1.11.2011.)

Keski-Porin seurakunta ei ole aikaisemmin tutkinut tai tutkituttanut kasvatuskumppanuuden toteutumista toiminnassaan muuten kuin teettämällä lyhyitä kyselyjä lasten vanhemmilla. Niiden pohjalta toimintaa on esimerkiksi pyritty parantamaan. Nyt kyseinen seurakunta haluaa saada yhden toimipisteensä kerhojen kasvatuskumppanuuden toteutumisesta perinpohjaista tietoa ja kehittää tilannetta, jos jotain kehitettävää ilmenee. Keski-Porin seurakunta toivoo päiväkerhotyössään voivansa tulevaisuudessa ottaa enemmän huomioon lasten vanhempien toiveet oman lapsen ja päiväkerhon toiminnasta. Seurakunta haluaa toiminnassaan ottaa myös enemmän huomioon lapsesta itsestään nousevia asioita, jotta tämä voisi turvallisesti oman kehityksensä mukaisesti elää todeksi sekä arkea että juhlaa. (Isonokari, Päivi, henkilökohtainen tiedonanto 1.11.2011.)

Havaintojemme mukaan kasvatuskumppanuutta on tutkittu aiemmin monesta näkökulmasta. Jotkin tutkimukset käsittelevät päiväkerhon työntekijöiden mielipiteitä, toiset taas lasten vanhempien näkökulmia. Joissakin on tutkittu kumppanuuden toteutumista

tai sen kehittämistä. Kasvatuskumppanuutta seurakunnan lapsityössä on tutkinut Nelli Pulli, jonka tutkimuksen ympäristönä oli Mikaelin seurakunta. Opinnäytetyö on tehty Diakonia-ammattikorkeakoulun Helsingin toimipaikassa. Pullin opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa kasvatuskumppanuuden toteutumista, erityisesti vanhempainvartin näkökulmasta seurakuntien lapsiperhetyössä sekä vastata asiakkuuden tuen ja laadun tarpeeseen. Pullin tutkimus on luonteeltaan kvalitatiivinen ja sen aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kyselylomaketta. Kyselylomakkeen avulla kerättiin tietoa työntekijöiden kokemuksista kasvatuskumppanuudesta Varti-toiminnassa 2010. (Pulli 2010, 2.)

Kasvatuskumppanuuden toteutumista seurakunnan päiväkerhetyössä lastenohjaajien näkökulmasta ovat tutkineet Henna Kuusjärvi ja Tanja Pyykönen vuonna 2008. Heidän opinnäytetyönsä tavoitteena oli kartoittaa kasvatuskumppanuuden toteutumista Hyvinkään seurakunnan päiväkerhetyössä lastenohjaajien näkökulmasta. Myös tämä opinnäytetyö on tehty Diakonia-ammattikorkeakoulun Helsingin toimipaikassa. Kuten omassa työssämme, Kuusjärvi ja Pyykönen käsittelivät työnsä teoriaosuudessa kasvatuskumppanuutta ja päiväkerhetyötä eri lähteisiin pohjaten. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kyselylomaketta, jonka avoimilla kysymyksillä kartoitettiin Hyvinkään seurakunnan päiväkerhetyötä tekevien lastenohjaajien käsityksiä kasvatuskumppanuudesta sekä miten sitä toteutetaan seurakunnan päiväkerhetyössä. Opinnäytetyö on kvalitatiivinen ja sen aineiston analyysimenetelmänä käytettiin induktiivista sisällönanalyysiä. (Kuusjärvi & Pyykönen 2008, 2.)

Lähimpänä oman opinnäytetyömme aihetta on Päivi Klemetin ja Roosa Nybergin tekemä opinnäytetyö vuodelta 2009. Heidän työnsä aiheena oli Kasvatuskumppanuuden toteutuminen Järvenpään seurakunnan päiväkerhoissa. Opinnäytetyö on tehty Diakonia-ammattikorkeakoulun Järvenpään toimipaikassa. Tutkimuksessaan Klemetti ja Nyberg selvittivät, millaisena lastenohjaajat ja vanhemmat näkevät kasvatuskumppanuuden Järvenpään seurakunnan päiväkerhetyössä. Tavoitteena oli selvittää, onko vanhempien mielestä perheen ja päiväkerhon välinen yhteistyö riittävää sekä tarvitsevatko työntekijät lisää tietoa tai koulutusta kasvatuskumppanuudesta. Kyseinen opinnäytetyö on monimetodinen ja sisältää sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista aineistoa. Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeilla. (Klemetti & Nyberg 2009, 3.)

3 VARHAISKASVATUS JA KASVATUSKUMPPANUUS

Vanhempien rinnalla lapsen kasvun ja kehityksen kannatteluun osallistuu usein varhaiskasvatuksen ammattilaisia (Kaskela & Kekkonen 2006, 3). Tätä pienten lasten eri elämämpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta kutsutaan varhaiskasvatukseksi. Suomessa varhaiskasvatuksen piiriin lasketaan kuuluvaksi lähinnä alle kouluikäisten lasten palvelut, joita tarjoavat valtakunnallisten linjausten mukaisesti kunnat, järjestöt, yksityiset palveluntuottajat ja seurakunnat. (Vasu 2005, 11; Alila & Kronqvist 2008, 29). Vaikka ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu on vanhemmilla, sitoutuvat molemmat osapuolet lasta koskevaan kasvatusyhteistyöhön, josta käytetään nimitystä kasvatuskumppanuus. Olennaista jaetun kasvatusvastuun onnistumisessa on, miten koti ja päivähoito sitoutuvat toteuttamaan kyseistä tehtävää. (Kaskela & Kekkonen 2006, 13.)

3.1 Varhaiskasvatuksen perusteet

Valtakunnallinen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet eli Vasu on yksi Stakesin julkaisema asiakirja, joka on tehty yhteistyössä monien eri tahojen kuten sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Asiakirja on tuotettu varhaiskasvatuksen valtakunnallisten linjausten pohjalta. Ensimmäinen Vasu-asiakirja valmistui syksyllä 2003 ja sen toinen tarkistettu painos vuonna 2005. Varhaiskasvatuksen perusteet ohjaavat varhaiskasvatuksen sisällöllistä toteuttamista sekä ovat apuna varhaiskasvatuksen sisällön ja ohjauksen kehittämässä. Tämän lisäksi keskeiset kansainväliset lapsen oikeuksia määrittelevät sopimukset, kansalliset säädökset ja muut ohjaavat asiakirjat luovat yhdessä arvopohjan suomalaiselle varhaiskasvatukselle. (Vasu 2005, 3, 12.)

Varhaiskasvatustyön perustana on lapsilähtöinen toiminta, ja sen ensisijainen sekä tärkein tavoite on lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja kehityksen edistäminen (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 34; Vasu 2005, 15). Esimerkiksi lapsen terveyden, toimintakyvyn ja turvallisten ihmissuhteiden vaaliminen, lapsen perustarpeista huolehtiminen sekä turvallisen kasvuympäristön varmistaminen edistävät lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa (Alila & Kronqvist 2008, 31). Tavoitteisiin pääseminen ja laadukas varhaiskasvatustyö edellyttävät vanhempien ja päivähoiton työntekijöiden

kiinteää yhteistyötä sekä jokaisen päivähoidon työntekijän vahvaa ammatillista osaamista ja tietoisuutta (Vasu 2005, 11).

Oleellista varhaiskasvatuksessa on lasten, päivähoidon työntekijöiden ja vanhempien välinen vuorovaikutus sekä ymmärrys varhaiskasvatusta ohjaavista periaatteista. Varhaiskasvatus edellyttää päivähoidon työntekijöiltä aikaa toiminnan suunnitteluun sekä yhteistyöhön lapsen ja hänen perheensä kanssa. Avain onnistuneeseen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen piilee juuri yhteistyössä vanhempien kanssa. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 93, 117.)

3.2 Kasvatuskumppanuuden perusteet kirkon varhaiskasvatustyössä

Kirkon varhaiskasvatusta toteuttavat kodeissa, seurakunnassa ja muissa varhaiskasvatusympäristöissä muun muassa lastenohjaajat, lapsityönohjaajat ja diakonit. Lisäksi kirkon varhaiskasvatustoimintaan osallistuvat usein muut seurakuntalaiset ja lasten läheiset esimerkiksi vapaaehtoisina kerhonohjaajina ja avustajina. Kirkon varhaiskasvatustoiminta on avointa kaikkien kotien lapsille ja sen toimintoja on monia. Esimerkiksi päiväkerhotoiminta, pyhäkoulut, lapsiperheille suunnatut jumalanpalvelukset, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta, yhteistyö yhteiskunnan varhaiskasvatuksen toimijoiden kanssa sekä lasten retki- ja leiritoiminta ovat osa kirkon varhaiskasvatustoimintaa. (Vake 2008, 9-11, 17-18.)

Varhaiskasvatus on kirkon työssä hyvin merkittävä toiminta-alue. Ensisijaisena perustana kirkon varhaiskasvatukselle on kirkon oma arvopohja sekä kristillisen uskon keskeisistä sisällöistä lähtevät tavoitteet. Näin ollen uskon tradition jakaminen, kasvatuksen kokonaisvaltaisuus, lapsilähtöisyys ja perheen arvostaminen ovat asioita, jotka korostuvat kirkon suorittamassa kasvatustyössä. Käsitteenä varhaiskasvatus on ollut käytössä kirkon kasvatustyön piirissä 1960-luvulta lähtien korostamassa kokonaisvaltaista kristillisen varhaiskasvatustoiminnan ajattelua. Laaja-alaisesta lapsityöstä sekä lapsi- ja perheyöstä alettiin puhua vasta 1980-luvulla. Kirkon varhaiskasvatukseksi kutsutaan alle kouluikäisten, lasten ja heidän perheidensä tai läheistensä kanssa tapahtuvaa kasvatusta. (Vake 2008, 8-11, 13.)

Valtakunnallinen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet -asiakirja eli Vasu ohjaa myös kirkon toteuttamaa varhaiskasvatustoimintaa, koska kirkko on sitoutunut kyseisen asiakirjan mukaiseen varhaiskasvatusajatteluun. Tätä kumppanuudessa toteutuvaa kasvatusta kutsutaan kirkossa kasteopetukseksi, sillä kastaessaan lapsia seurakunta sitoutuu tukemaan kastettua lasta, hänen vanhempiaan ja kummejaan kristillisessä kasvatuksessa. Näin ollen kirkon varhaiskasvatuksessa toiminnan lähtökohtana on kumppanuus ja yhteistyö perheiden kanssa. Käytännössä kirkon yhteistyö vanhempien kanssa toteutuu keskusteluina ja kohtaamisina erilaisissa tilanteissa. Esimerkiksi perheitä tai vanhempia kokoava toiminta, jumalanpalveluselämä ja muut kirkolliset toimitukset ovat yleisiä yhteistyön areenoita. Kirkko noudattaa omaa osuuttaan yhteistyöstä antamalla myös erityistä tukea lapselle tai perheelle esimerkiksi diakoniatyön ja perheneuvonnan avulla. (Vake 2008, 10–11, 14.)

Kirkon varhaiskasvatuksen toteutuminen seurakunnissa perustuu kirkkojärjestyksessä vanhemmille sekä kummeille ja seurakunnalle annettuun tehtävään. Vanhempien tehtävänä on antaa lapselle kristillistä kasvatusta ja kirkon tunnustuksen mukaista opetusta. Tässä kasvatusta ja opetustyössä vanhempia tukevat kirkkojärjestyksen mukaisesti kummit ja seurakunta. Raamatullisina lähtökohtina kirkon varhaiskasvatuksessa ovat kaste- ja lähetyskäsky (Matt.28:18–20) sekä lasten evankeliumi (Mark. 10:13–16). Juuri kaste- ja lähetyskäskyssä Jeesus kehottaa ihmisiä tekemään kaikki kansat hänen opetuslapsikseen kastamalla ja opettamalla heitä. Näin ollen kirkon varhaiskasvatus ja kotien kristillisen kasvatuksen tukeminen ovat kirkon perustehtäviä. (Vake 2008, 10–11.)

3.3 Kasvatuskumppanuuden historia

Kodin ja kasvatusyhteisöjen, kuten päivähoidon, välisellä yhteistyöllä ei ole vielä pitkiä juuria (Kiesiläinen 2004, 92). Perheen ja päivähoidon yhteistyötä on kuitenkin pidetty noin 1800-luvun alusta alkaen kasvatuksen kulmakivenä, vaikka yhteistyön laatu ja määrä ovat vaihdelleet kulloinkin vallalla olleen kasvatusajattelun mukaisesti. Yhteistyö perheiden kanssa oli 1960–1970-luvuille asti itsestäänselvyys, sillä fröbeliläiset alkujuurit korostivat kotien kasvatustyön tukemista. Käytännössä yhteistyö perheiden kanssa jäi taka-alalle taloudellisen nousukauden myötä 1970-luvulla. Tuolloin varhaiskasvatuksessa korostettiin esiopetusta ja uskottiin opettajajohtoiseen opettamiseen. Tämän

vuoksi kasvatustieteellisyyskeskusteluissa oltiin lähinnä huolestuneita vain koulutettavuudesta. (Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 34.)

Työntekijöiden ammatillisuutta ja asiantuntijuutta painotettiin erityisesti 1970–1980-luvuilla, korostaen työntekijän mahdollisuutta asiantuntijana arvioida lapsen tai perheen tarpeita ja tilannetta paremmin kuin he itse (Alasuutari 2006, 84). Tällaiset toimintatavat synnyttivät kuitenkin ongelmia, joiden vastauksena nähtiin vanhempien ottaminen jälleen mukaan kasvatustieteelliseen prosessiin. Tämä johti aiempaa parempiin tuloksiin varhaiskasvatuksessa. Perheen ja päivähoitokasvatuksen yhteensopivuuden huomattiin olevan sellainen laatuomaisuus, jolla on selkein yhteys sekä lapsen kasvun että kehittymisen mahdollisuuksiin. (Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 34–35.)

Vanhempien ensisijaisuus kodin ja päivähoiton yhteisessä kasvatustieteellisessä prosessissa alkoi selkiytyä 1980-luvun lopulla. Tuolloin vanhemmat haluttiin nähdä aktiivisina osallistujina ja palveluiden arvioijina ja kehittäjinä eikä vain palvelujen vastaanottajina. Näin yhteistyön toteuttamisessa tapahtui vanhempien kohdalla mullistava käänne: yhteistyöstä siirryttiin osallistumiseen ja sen kautta vaikuttamiseen. (Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 35–36.) Vuonna 1986 Unescon raportissa ”Working together” puhuttiin jo ammatti-ihmisten ja vanhempien kumppanuuteen pohjaavasta monimuotoisesta yhteistyöstä, jonka intressinä on lapsen paras. Raportin mukaan kumppanuus edellyttää tasa-arvoisuutta vanhempien ja ammattilaisten välillä sekä perustuu aina ajatukseen, että molemmilla osapuolilla on oleellista tietoa ja taitoa lapsen hyvinvointiin tähtäävän yhteistyön toteuttamiseksi. (Mittler; Mittler & McConachie 1986, 11.) Myös kasvatustieteellisen teorianmuodostuksen muutos vauhditti uudenlaiseen yhteistyöhön siirtymistä. Varhaiskasvatuksen uutena tieteellisenä perustana ollut kontekstuaalinen kasvatusteoria nosti perheen ja päivähoiton yhteistyön päivähoitokasvatuksen perustaksi. (Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 35–36.)

Asiakaskeskeisyyden ja asiakkaan oman asiantuntemuksen korostaminen alkoi 1990-luvulla. Tämä vaikutti osaksi siihen, että vanhempien aktiivisuus päivähoitoa sekä sen kasvatusta ja kehittämistä kohtaan lisääntyi. Myös vanhempien ja päivähoiton työntekijöiden välinen kanssakäyminen ja yhteistyö muodostuivat itsestäänselvyyksiksi (Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 19; Alasuutari 2006, 84). Nykyisin painotetaan vanhempien ja ammattilaisten yhteistyöstä keskusteltaessa osapuolten tasavertaista suhdetta, kasvatustieteellisyys-

kumppanuutta (Alasuutari 2006, 84). Näin ollen nykyinen kumppanuusajattelu eroaa merkittävästi aiemmista näkökulmista ja merkitsee paljon enemmän kuin vanhempien ja päivähoiton välistä yhteistyötä (Karila 2006, 92; Järvinen ym. 2009, 118).

3.4 Kumppanuuden rakentuminen

Valtakunnallisen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan kasvatuskumppanuus on vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista yhteistyöhön lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Vastuu kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön edellytysten luomisesta on ammattitaitoisella päivähoiton henkilöstöllä. (Vasu 2005, 31.) Kasvatuskumppanuus on iso osa kirkon toteuttamaa varhaiskasvatusta, koska se luo lapselle kokonaisvaltaisen ja yhtenäisen ymmärryksen eri kasvuympäristöissä tapahtuvasta kasvatuksesta ja kristillisestä elämästä. Erityisesti tieto ja ymmärrys lapsesta, arvot, kasvatustavat ja -sisällöt sekä perheen elämän tukeminen ovat yhdessä perheen kanssa jaettavia ja edistettäviä asioita. Lisäksi kristillisen kasvatuksen vahvistaminen on osa kirkon varhaiskasvatuksessa toteutettavaa yhteistyötä, joka toimiessaan hyvin kannattelee lapsen elämistä sekä kotona että seurakunnassa. (Vake 2008, 9, 14.)

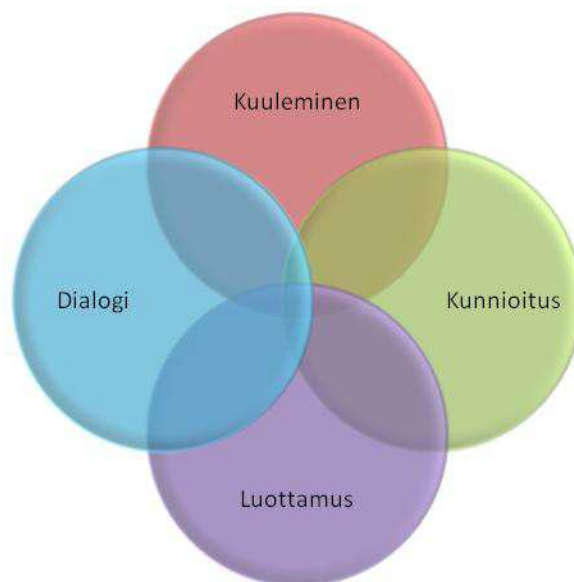
Vanhempien ja päivähoiton työntekijöiden välinen kasvatuskumppanuus alkaa aina tutustumisesta ja luottamuksen rakentamisesta arjen käytänteissä. Kasvatuskumppanuussuhde kehittyy pienin askelin kuulumisten vaihtamisen kautta erityisesti lapsen tuomis- ja hakutilanteissa. (Järvinen ym. 2009, 119; Karila 2006, 97; Kaskela & Kekkonen 2006, 41, 44.) Sekä vanhemmilla että päivähoiton työntekijöillä on tietoa lapsesta, minkä pohjalta voidaan rankentaa yhteiset toimintalinjat kasvatuksellisin kumppaneina. Tämä kumppanuus perustuu molemminpuoliseen kunnioitukseen ja yhteistyöhaluun. Vanhempien ja työntekijöiden yhteisymmärrys kasvatuksesta ja sen tavoitteista sekä avoin tiedottaminen ja yhteinen päätöksenteko ovat kasvatuskumppanuuden edellytyksiä. (Järvinen ym. 2009, 118.)

Kasvatuskumppanuuden kehittymisen ja syventymisen keskeisiä areenoja ovat päivähoiton työntekijöiden ja vanhempien väliset kasvatustalut, jotka muovaavat merkittäväällä tavalla kumppanuussuhdetta. Kasvatustalutissa ilmenevä osapuolten tapa kuulla ja tulkita toisen uskomuksia on kasvatuskumppanuuden kehittymisen kan-

nalta ratkaisevaa, sillä se yleensä joko mahdollistaa tai estää kumppanuussuhteen syvenemisen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 45; Karila 2006, 107.) Kun vuorovaikutussuhde on toimiva, se avartaa sekä vanhempien että päivähoidon ammattilaisten näkökulmia lapsen kehityksestä ja kasvatuksesta. Toimiva suhde tukee lisäksi kumpaakin osapuolta lapsen huolenpidossa ja kasvatuksessa. (Karila 2006, 91.)

3.5 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet

Toimiva kasvatuskumppanuus edellyttää turvallisia ihmissuhteita, keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista (Vake 2008, 25). Lisäksi kumppanuus vaatii hyviä vuorovaikutustaitoja erityisesti päivähoidon työntekijöiltä, sillä vastuu vuorovaikutuksen toteuttamisesta on osa työntekijöiden ammatillisuutta (Kiesiläinen 2004, 80). Hoitohenkilöstön ja vanhempien välistä keskinäistä ja vastavuoroista vuorovaikutusta ohjaavat kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja dialogisuuden periaatteet (Kaskela & Kekkonen 2006, 5; Kuvio 1).

KUVIO 1. Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet

Vuorovaikutuksen avain on aktiivisessa kuuntelussa (Järvinen ym. 2009, 164). Kuunteleminen ja kuuleminen ovat tärkeä osa vuoropuhelua sekä kasvatuskumppanuuden keskeisiä periaatteita niistä seuraavan eheyttävän kokemuksen vuoksi. Kuuleminen näyttäytyy toiselle osapuolelle aitona kiinnostuksena, empaattisuutena sekä rehellisyytenä. (Kaske-

la & Kekkonen 2006, 32.) Jokaisen päivähoiton työntekijän on opittava kuuntelemaan vanhempia keskittyneesti huomioiden heidän taustansa. Työntekijän on hyvä tarkistaa vanhemmalta onko ymmärtänyt kuulemansa oikein väärinkäsitysten välttämiseksi. Oikein kuuleminen on tärkeä osa toimivaa vuorovaikutusta. Se, että kuuntelee ja kuulee, ei ole kuitenkaan koskaan riittävää. Työntekijän tulee myös osata kertoa vanhemmille omista ajatuksistaan ja tunteistaan sekä toiminnan tavoitteista ymmärrettävästi. (Kiesiläinen 2004, 43, 86.)

Hetket, joissa kohdataan, kuullaan ja kerrotaan, ovat arkisessa ja hektisessä elämisessä tärkeitä. Juuri lapsen päivähoitoon tuonti- ja hakutilanteet voivat siis olla kasvatuskumppanuuden kannalta helmiä. Kuuntelemisen kautta voidaan oppia hyväksymään, ymmärtämään ja kunnioittamaan toista ihmistä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32, 34.) Kenenkään vanhemman ei tarvitse erikseen ansaita kunnioitusta päivähoiton työntekijöiltä vaan se on osa työntekijän ammattietiikkaa. Sen mukaan jokaisella on oma arvonsa ihmisenä sekä oikeus tulla kohdelluksi kunnioittavasti. (Kiesiläinen 2004, 84.) Toimivissa vuorovaikutussuhteissa osataan kunnioituksen myötä madaltaa ammattimaista kynnystä ja ottaa huolet esille helposti ymmärrettävällä tavalla (Järvinen ym. 2009, 164). Kunnioitus helpottaa myös merkittävästi asioiden esille tuomista peittelemättä ja teeskentelemättä todellisessa vuorovaikutuksessa (Kaskela & Kekkonen 2006, 34).

Luottamuksellisen ilmapiirin luominen kaikelle työntekijöiden ja vanhempien väliselle vuoropuhelulle on kasvatuskumppanuuden keskeinen tavoite. Kuulemisen ja kunnioituksen periaatteet rakentavat osapuolten välille luottamuksen, jonka syntyminen vaatii ensinnäkin aikaa, yhteisiä kohtaamisia sekä vuoropuhelua. Aina on muistettava, että ihmiset tarvitsevat eripituisen ajan voidakseen luottaa toiseen ihmiseen, sillä luottamuksen syntyyn vaikuttavat jokaisen aikaisemmat kokemukset ja muistot samankaltaisista tilanteista. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36.) Kuulumisten vaihdot lasta päivähoitoon tuotaessa ja sieltä haettaessa ovat monille vanhemmille merkityksellisiä (Karila 2006, 101). Vanhemmissa luottamusta ja turvallisuutta lapsen hyvästä hoidosta herättää työntekijän herkkätunteinen suhde lapseen. Näin useimpien vanhempien mielestä luottamus päivähoiton työntekijöihin rakentuu pääasiassa työntekijän ja lapsen välisestä suhteesta, mutta myös vuoropuhelussa, jossa kenelläkään ei ole asiantuntijuuden ylivaltaa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36; Kaskela & Kekkonen 2005, 18.) Lisäksi vanhempien mahdol-

lisuus vaikuttaa lapsensa hoitoon ja kasvatukseen vaikuttavat luottamuksen rakentumiseen (Kaskela & Kekkonen 2006, 36).

Dialogisuus kasvatuskumppanuutta ohjaavana periaatteena tarkoittaa työntekijöiden ja vanhempien välistä aktiivista, sitoutunutta, vastavuoroista, avointa ja vilpittömää kommunikaatiota (Järvinen ym. 2009, 119). Dialogisessa puheessa toisen tietämys ei ole merkityksellisempää ja arvokkaampaa kuin toisen. Dialogi toteutuu siis tasa-arvoisessa puheessa, jossa parhaimmillaan kummankin osapuolen oppiminen mahdollistuu ja he pystyvät muuttamaan asenteitaan ja mielipiteitään. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38; Järvinen ym. 2009, 119.) Vuoropuhelu, jossa on tilaa kaikkien osapuolten tulla näkyviksi omine ajatuksineen, voi syntyä vain kuulevan suhteen kautta. Kasvattajan ja vanhemman kahdenkeskinen yhteisöllisyyden kokemus sekä tunneliittyminen lapsen asiaan ja kasvatukseen syntyvät näiden kahden eri osapuolen välisen dialogin kautta. Dialogi on taitoa ajatella, puhua ja toimia yhdessä. Työntekijän kosketus sisäiseen maailmaansa, omiin ajatuksiin, kokemuksiin ja tunteisiin, on merkityksellistä dialogisen kasvatuskumppanuuden onnistumisen kannalta. Koska dialogista vuoropuhelua kannattelee kuulemisen ja kunnioittamisen kokemus, siihen mahtuvat oleellisena osana eri mieltä oleminen, suorapuheisuus ja rehellisyys. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38, 40.)

3.6 Kasvatuskumppanuuden luomisen ja ylläpitämisen haasteita

Vaikka kasvatuskumppanuudessa korostetaan vastavuoroisuutta, asetetaan siinä ammatillisille suurempia odotuksia kuin lasten vanhemmille. Päivähoidon työntekijöiden on luotava kasvatuskumppanuudelle otolliset puitteet ja arvioitava osana ammatillista kehittymistään omia ajattelutapojaan. (Karila 2006, 96.) Myös tilanteissa, joissa lapsi tarvitsee erityistä tukea, asettuu työntekijöille haaste toimia tavalla, joka ylläpitää ja vahvistaa vanhempien luottamusta työntekijöiden tahtoon ja kykyyn auttaa lasta sekä perhettä (Kaskela & Kekkonen 2006, 46–47).

Vanhempien ja päivähoidon työntekijöiden välisessä vuorovaikutuksessa kohtaavat päivähoidon ja perheen lasta, lapsuutta ja kasvatusta koskevat ajattelutavat sekä käytännöt. Omalta osaltaan näitä kehystävät vielä erikseen kulloinkin kulttuurissa vallitsevat kasvatuskäsitykset. Vanhemmat ja työntekijät ovat aina omia yksilöitään, minkä seurauk-

sena vuorovaikutustilanteissa ovat läsnä aina myös jokaisen yksilöhistorialliset kokemukset. (Korhonen 2006, 49.) Näin ollen vanhempien tasavertainen ja arvostava kohtaaminen voi olla vaativaa ja kunnioittavan suhteen luominen sinällään iso haaste juuri jokaisen yksilön ja perheen erilaisuuden vuoksi (Järvinen ym. 2009, 164; Kaskela & Kekkonen 2006, 34). Päivähoidossa lapset edustavat tuntematonta tulevaisuutta, vanhemmat pääasiassa nuoria aikuisia ja ikääntyvät työntekijät oman elämismaailmansa arvoja ja uskomuksia. Tämän vuoksi kaikista asioista ei aina voida olla samaa mieltä ja ristiriitoja syntyy väistämättä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 27.)

Vanhempien erilaiset käsitykset vuorovaikutuksesta ammattilaisten kanssa heijastuvat heidän erilaisina odotuksinaan ja eriasteisena osallisuutena vuorovaikutukseen. Myös tulkinnat kasvatuskumppanuudesta vaihtelevat vanhempien kesken ja eroja on erityisesti siinä, kuinka ahkerasti he ovat valmiita rakentamaan kumppanuussuhdetta päivähoiton työntekijöiden kanssa. Jokaisen työntekijän on siis valmistauduttava siihen, etteivät kaikki vanhemmat ole kiinnostuneita yhteistyöstä saati valmiita kumppanuuteen. Tällainen vanhempien kumppanuusvalmiuden tunnistaminen on yksi työntekijöille asetuvista kasvatuskumppanuuden haasteista (Karila 2006, 96–97, 104).

Kun vanhempien ja lastenohjaajien välillä ei ole riittävästi vuoropuhelua, syntyy helposti tulkintoja ja olettamuksia esimerkiksi lapsesta, perheen tilanteesta, päivähoidosta tai huolen aiheista (Kaskela & Kekkonen 2005, 18). Myös vuoropuhelun toteuttamisessa on omat ongelmansa esimerkiksi kuulemisen suhteen. Jos kuulija ei vuorovaikutuksessa kykene luomaan turvallista ja myönteistä ilmapiiriä, kuuleminen ei onnistu. Erityisen haasteellinen on tilanne, jossa kuulijalla on ennakkoaavistus puhujan asian olevan syyttävä tai negatiivinen. Tällöin kuulija alkaa helposti puolustautua ja seurauksena kuunteleminen katkeaa. Vuoropuhelussa osapuolten kuulemattomuuteen johtavat erityisesti luennoiminen, kritisointi sekä syytteleminen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32.)

Koska kumppanuus perustuu molemminpuoliseen kunnioitukseen ja vastuun jakamiseen, tulee kiinnittää huomiota yhtä paljon sekä työntekijän että myös vanhempien tuntemukseen lapsesta (Kaskela & Kekkonen 2006, 19). Ristiriitoja vanhempien ja lastenohjaajien väliseen kumppanuuteen aiheutuu silloin, jos eri osapuolten näkökulmat lapsen edusta ovat erilaiset (Myöhänen, Kallio & Viitanen 2005, 20). Väistämättömänä haasteena työntekijät ja vanhemmat joutuvat kohtaamaan omasta elämästään poikkeavia

elämätilanteita ja arvoja. Erilaisuuden hyväksyminen ja itsestä poikkeavan kunnioittaminen ovatkin keskeisimpiä kumppanuuden asenteellisia ehtoja. (Karila 2006, 96.)

Empaattisuus on keskeinen osa päivähoidon työntekijöiden ammattitaitoa, sillä toimivassa kumppanuudessa varhaiskasvattajan tulee kyetä tuntemaan empaattisuutta vanhempaa kohtaan. Työntekijä ei kuitenkaan saa mennä liiaksi mukaan prosesseihin, joita perhe tuo yhteistyöhön. Jos työntekijä samankaltaistuu liiaksi perheen asioihin, menettää hän mahdollisuuden auttaa. Olennaisena näissä tilanteissa on työntekijän tietoisuus siitä, mitä tunteita hänessä herää, kuka tai mikä tunteet herättää ja miten tunteet vaikuttavat hänen tapaansa havaita, tulkita ja toimia erilaisissa kohtaamisissa vanhempien kanssa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 29–30, 31.) Tunteiden hallitsemattomuus voi johtaa myös kasvatussuhteen muuttumiseen ystävyysuhteeksi, mikä tekee kasvatuskumppanuuden toteuttamisen ongelmalliseksi (Myöhänen ym. 2005, 20).

4 PÄIVÄKERHOTYÖ

Seurakunnan päiväkerho on yksi kirkon keskeisistä työmuodoista seurakunnan kasteopetuksen ja kristillisen kasvatuksen antajana (Alopaeus-Karhunen & Wennermark 2004, 21). Suomalaisessa yhteiskunnassa päiväkerholla on vankka asema lapsen ja lapsiperheiden avointen varhaiskasvatuspalvelujen joukossa, sillä niissä käy lähes kolmannes suomalaisista 3–6-vuotiaista lapsista (Päiväkerho i.a). Päiväkerhotoiminnan perustana on kristillinen ihmiskäsitys eli ajatus lapsesta Jumalan luomana, ainutlaatuisena ihmisenä. Seurakunnan päiväkerho on hiljaisuuden, hoivan, toiminnan ja leikin paikka. Kerhotoiminnassa painottuvat vahvasti kristillisen kasvatuksen merkitys sekä lapsesta välittäminen, lapsuuden ilon kokemukset ja lapsen hengellisen herkkyyden vaaliminen. Päiväkerhossa lapsi tulee kohdatuksi kokonaisvaltaisesti ikäkaudelleen merkityksellisellä tavalla rakentaen samalla lapsen omaa kokemusta seurakunnasta. (Vake 2008, 10, 15.) Vanhemmat pitävät päiväkerhon vahvuutena juuri sen kristillistä arvopohjaa sekä arvostavat lapsen siellä saamia kokemuksia ja aineksia elämäkatsomuksensa rakentamiseen. Tämän lisäksi vanhemmat pitävät ensiarvoisen tärkeänä myös lapsen sosiaalisten taitojen kehittymistä ryhmätoiminnassa. Monet vanhemmat tuovat lapsensa seurakunnan päiväkerhoon saamaan siellä hyvän pohjan elämälleen. (Sakasti i.a.)

4.1 Päiväkerhotyön syntyhistoria

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on toteuttanut varhaiskasvatusta 1780-luvulta lähtien, aluksi pyhäkoulutyön pohjalta (Vake 2008,14). Virallista alkujuurta päiväkerhotyölle ei voida selvästi määritellä vaan sen toiminta on virinnyt siellä, missä sille on ollut tarvetta. Ominaista päiväkerhotyön synnylle on ollut sen alkaminen suurissa kaupungeissa, joista se on levinnyt nopeasti pienempiin kaupunkeihin ja kirkonkyliin sekä vähitellen myös maaseudulle asti. (Alopaeus-Karhunen & Wennermark 2004, 17.) Suurin tarve päiväkerhojen synnylle oli toisen maailmansodan jälkeen, kun naisten siirtyessä työelämään kodin ulkopuolelle ei yhteiskunnan tarjoamaa päivähoitoa ollut saatavilla riittävästi (Sakasti 2010a). Näin ollen päiväkerhotyötä toteutettiin vuonna 1945 pääosin sosiaalisten tarpeiden vuoksi, mutta sen erityisenä tavoitteena oli, ja on edelleen, tukea koteja lasten kristillisessä kasvatuksessa (Vake 2008,14). Samana vuonna Turussa aloit-

ti toimintansa yksi vanhimmista päiväkerhoista, joka yleisesti ottaen keräsi kokoon 3-7-vuotiaita lapsia kahdesti viikossa (Alopaesus-Karhunen & Wennermark 2004, 17).

Tampereella ja Helsingissä ensimmäiset päiväkerhot kokoontuivat 1950-luvun alussa, jolloin toiminnasta vastasivat pääasiassa diakoniatyöntekijät ja heidän rinnallaan työskentelevät vapaaehtoiset (Alopaesus-Karhunen & Wennermark 2004, 17; Sakasti 2010a). Tampereella päiväkerhotoiminnan katsottiin aluksi olevan vain kotien auttamista, mutta pian sen merkitys alettiin nähdä seurakunnan arkitoimintana alle kouluikäisille lapsille. Päiväkerhotoiminnan kautta seurakunta antoi kasteopetusta sekä pystyi tukemaan vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Päiväkerhotoiminta laajeni voimistumisen ohella erilaisten lapsiryhmien kuten kuulo- ja kehitysvammaisten lasten pariin. Näillä erityiskerhoilla oli merkitystä päiväkerhojen luonteen muotoutumiselle, vaikka ne eivät jääneetkään pysyvästi seurakunnan päiväkerhotoiminnan piiriin. (Alopaesus-Karhunen & Wennermark 2004, 17–18.) Nykypäivänä päiväkerhotoimintaa on lähes jokaisessa seurakunnassa ja Porissa päiväkerhotyön 50-vuotisjuhlia vietettiin lokakuussa vuonna 2005 (Isonokari, Päivi, henkilökohtainen tiedonanto 1.11.2011).

4.2 Päiväkerhotyöntekijöiden ammattitaito ja koulutuksen muotoutuminen

Seurakunnan varhaiskasvatustyössä korostuu erityisesti kasvatuskumppanuuden merkitys, minkä vuoksi päiväkerhotyöntekijöinä ja varhaiskasvattajina toimivat koulutetut lastenohjaajat. Heidän toimintansa ja ydinosaamisensa perustuvat varhaiskasvatuksen pedagogisiin periaatteisiin ja kirkon kastekasvatukseen sekä kasvatustietoisuuteen. Lastenohjaajilta edellytetään lapsen ja perheen, kirkon arvopohjan ja ympäröivän yhteiskunnan kokonaisvaltaista ymmärtämistä. Seurakunnan lastenohjaajien päätehtäviä ovat työskentely lasten ja perheiden kanssa, kristillisen kasvatuksen ja hengellisen kasvun tukeminen sekä lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtiminen. Välttämättömiä taitoja lastenohjaajalle ovat lapsen ja perheen kuunteleminen sekä työskentely varhaisen tukemisen periaatteiden mukaisesti. (Sakasti 2010b.)

Lastenohjaajan ammatti on muotoutunut vasta muutaman viime vuosikymmenen aikana (Kirkon lastenohjaajat ry. 2005). Aluksi koulutukset kestivät vain muutamia päiviä. Vuonna 1969 Kauniaisten Raamattuopistossa alkoi ensimmäinen kahden kuukauden

mittainen lastenohjaajien koulutus. Tärkeinä asioina koulutuksissa pidettiin muun muassa opastusta Raamatun tuntemiseen, alle kouluikäisen lapsen kehitysvaiheitten tuntemista sekä taitoa suunnitella ja toteuttaa lapsen ikäkaudelle soveltuvaa toimintaa. Vuonna 1971 pidettiin ensimmäiset piispainkokouksen hyväksymät lastenohjaajakurssit Sisälähetysseuran opistossa Pieksämäellä, Turun kristillisessä opistossa ja Helsingin Evankeelisessa Kansankorkeakoulussa. (Alopaeus-Karhunen ym. 2004, 20–21.)

Lastenohjaajien koulutusta on tarkastettu ja uudistettu useita kertoja 1980-luvulta lähtien. Syitä tähän ovat olleet muun muassa päiväkerhotyön vakiintuminen sekä koulutuskokemusten lisääntyminen. Tarkasteluun ovat vaikuttaneet myös kerhomuotojen muuttuminen, päiväkerhotyön yhteyksien luominen muihin kirkon ja yhteiskunnan työmuotoihin sekä ammatillisen koulutuksen kehittyminen. Seurakunnan lastenohjaajakoulutus liitettiin tutkintona yhteiskunnan koulutusjärjestelmään vuonna 1989. (Alopaeus-Karhunen ym. 2004, 21–22.) Seuraavana vuonna Piispainkokous teki päätöksen, että lapsityössä on oltava kolmiportainen virka- tai toimirakenne: lastenohjaaja, lapsityönohjaaja ja lapsityönjohtaja. Lapsityönohjaajan erikoistumiskoulutus aloitettiin Diakoniaammattikorkeakoulun erikoistumisopinnoissa 2000-luvun vaihteessa. (Vake 2008, 19.)

4.3 Keski-Porin seurakunnan päiväkerhotyö

Keski-Porin seurakunta on vajaan 22 000 jäsenen yhteisö. Jäsenistä noin puolet asuu Kokemäenjoen eteläpuolella Porin keskustan alueella ja toinen puoli joen pohjoispuolen kaupunginosissa. Päiväkerhotyöllä kyseinen seurakunta palvelee seurakuntansa lapsiperheitä tuoden yhden päivähoitovaihtoehdon avoimeen varhaiskasvatustoimintaan. Vanhempi voi tuoda lapsensa päiväkerhoon, jonka toiminta on suunniteltu tukemaan lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä ja jonka toiminnasta vastaavat koulutetut, ammattitaitoiset lastenohjaajat. (Isonokari, Päivi, henkilökohtainen tiedonanto 1.11.2011.) Päiväkerhon arjessa lapsen hengellisyyttä vaalitaan hiljentymisen, käsien ristimisen ja hengellisten laulujen muodossa. Kaikki nämä luovat tilaa Pyhän kokemiselle. Lapselle annetaan aikaa ihmettelylle, kyselylle ja pohdinnalle raamatunkertomusten ja uskonnollisten symbolien äärellä. Erityisesti kynttilän äärellä hiljentymisen ja lapsesta välittäminen ovat päiväkerhon ydintä. (Keski-Porin seurakunta i.a.)

Kuten muussakin päiväkerhon toiminnassa lähdetään myös kerhojen uskonto-ohjelmassa liikkeelle lapsen edellytyksistä käsin ottaen huomioon lapsen vastaanotokyvyn, sanavaraston ja turvallisuudentarpeen. Kerhoikäinen lapsi omaksuu asiat toimimalla, minkä vuoksi kerhon ohjelmaan sisältyy muun muassa keskustelua, kertomuksia, draamaleikkejä ja liikuntaa. Päiväkerhossa lapsi saa kokemuksia yrittämisen ja tekemisen ilosta käyttämällä eri työvälineitä ja työskentelytapoja. (Esite 2.) Päiväkerhoissa lapsi hioo ja opettelee sosiaalisia taitoja vertaisryhmän kanssa. Muun muassa leikki- ja ryhmätaidot sekä liikkuminen, käsillä tekeminen ja taideilmaisu saavat tukea monipuolisesta toiminnasta. (Keski-Porin seurakunta i.a.)

Seurakunnan päiväkerhoon voivat kokoontua kaikki alle kouluikäiset lapset. Lapsi voi osallistua kolme vuotta täytettyään 3–5-vuotiaiden ryhmään, mikäli siinä on tilaa. (Keski-Porin seurakunta i.a.) Kolme tuntia kestävä päiväkerho järjestetään kaksi kertaa viikossa. Lisäksi päiväkerhotoimintaan kuuluvat erilaiset juhlat, perhekirkot, vanhempainillat ja tapahtumat. Näistä lapsi saa yhdessä perheensä kanssa omakohtaisia kokemuksia kirkkovuoden juhlista ja perinteistä. Lukukaudessa maksua päiväkerhosta kertyy maksettavaksi yhdestä lapsesta 35 euroa, mutta sisaret saavat osallistua toimintaan puoleen hintaan. Päiväkerhossa kerholaukku on tärkeä, sillä sinne pitäisi mahtua hyvin eväät ja sisätossut. Kerhoon on hyvä varautua vaatteilla, jotka soveltuvat esimerkiksi maalaamiseen ja liimaamiseen. (Esite 2.)

Keski-Porin seurakunnan kaikissa päiväkerhoissa on yhteensä 126 lasta, yhdessätoista ryhmässä (Isonokari, Päivi, henkilökohtainen tiedonanto 1.11.2011). Päiväkerhotoimintaa kyseinen seurakunta järjestää viidessä eri toimipisteessä (Esite 1). Näistä yksi on Ruosniemen kirkko, missä vedetään kolmea 3–5-vuotiaille lapsille tarkoitettua päiväkerhoryhmää. Kerhoja vetää kaksi lastenohjaajaa, joista toisella on lastentarhanopettajan tutkinto ja toisella lastenohjaajan koulutus. (Keski-Porin seurakunta i.a.) Syksyllä 2011 Ruosniemen kirkon päiväkerhoissa oli yhteensä 43 lasta. Heistä 3-vuotiaita oli 11, 4-vuotiaita 17 ja 5-vuotiaita 15. (Isonokari, Päivi, henkilökohtainen tiedonanto 1.11.2011.)

Ruosniemen päiväkerhon päiväohjelma on monipuolinen. Kerhon alussa lastenohjaajat järjestävät pientä puuhastelua esimerkiksi satukirjojen, lelujen, helmien tai palapelien parissa, kunnes kaikki loput kerholaiset ovat tulleet paikalle. Tämän jälkeen istutaan

penkeille miettimään, mikä päivä ja kuukausi on sekä kysellään kuulumisia. Tässä kohdassa valitaan myös päivän apulainen lapsista. Alkuhartauteen kuuluu kynttilän sytytys, hengellinen lastenlaulu ja kerhorukous. Hartaushetkeen kuuluu myös tietyn kirkkovuoden ajankohtaan sopivan aiheen käsittely ja esimerkiksi yleinen hengellisyydestä kertominen. Kerhossa kellohuoneeksi kutsuttu sivuhuone toimii oivallisena tilana laulu- ja toimintaleikeissä sekä askartelussa. Ennen ruokailua apulainen jakaa jokaiselle kerholaiselle oman eväsreppunsa. Ruokailu aloitetaan ruokarukouksella, jonka jälkeen jokainen nauttii omista eväistään. Syömisen jälkeen on vuorossa vapaata leikkiä, ja kerhon lopussa istutaan penkeille laulamaan lauluja. Apulaisen viimeisenä tehtävänä on valita loppulaulu. Ennen kerhon päättymistä kiitetään kerhopäivästä ja toivotetaan kaikille turvallista kotimatkaa. (Päiväkerhon päiväohjelma.)

5 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTTAMINEN

Tutkimuksemme tavoitteena oli kartoittaa Ruosniemen kirkolla järjestettäviin päiväkerhoihin osallistuvien lasten vanhempien ja lastenohjaajien välillä toteutuvaa kasvatuskumppanuutta. Keski-Porin seurakunta toivoi saavansa opinnäytetyömme avulla tutkimustietoa, jonka pohjalta he voisivat tarvittaessa parantaa kasvatuskumppanuuden toimivuutta päiväkerhotoiminnassaan. Seurakunta aikoo hyödyntää tutkimustamme myös muissa toimipisteissään, vaikka se koskee vain Ruosniemen kirkolla järjestettäviä päiväkerhoja. (Isonokari, Päivi, henkilökohtainen tiedonanto 1.11.2011.)

Kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen tavoitteena on tuottaa mittaamisen kautta perusteltua, luotettavaa ja yleistettävää tietoa (Kananen 2011, 18, 20–21). Tutkimuksemme tulokset voidaan yleistää koskemaan Ruosniemen kirkolla järjestettävien päiväkerhojen tilannetta, vaikka kaikki vanhemmat eivät kyselyyn vastanneet. Emme kuitenkaan voi yleistää tutkimuksemme tuloksia koskemaan kaikkien Keski-Porin seurakunnan järjestämien päiväkerhojen tilannetta, sillä eri toimipisteissä kerhoja vetävät eri ohjaajat ja niihin osallistuvat eri lapset.

5.1 Tutkimuskysymys

Kvantitatiivinen tutkimus on prosessi, joka viedään läpi vaihe vaiheelta. Sen lähtökohdiana on aina tutkimusongelma tai tutkimuskysymys sekä teorioiden ja mallien avulla saatu esiymmärrys tutkimuskohteesta. (Kananen 2011, 20–21.) Tutkimuksellamme pyrimme saamaan mahdollisimman laajan kuvan vanhempien ja lastenohjaajien välisestä kasvatuskumppanuudesta; sen toteutumisesta sekä toteutumattomuudesta. Tutkimus keskittyy aiheeseen vanhempien näkökulmasta käsin. Pyrimme laatimaan tutkimuskysymyksemme vastaamaan erityisesti Keski-Porin seurakunnan tarpeita, mutta myös kasvatuskumppanuuden perusteet huomioon ottaen. Tutkimuskysymykseksi muotoutui ”Miten kasvatuskumppanuus toteutuu Ruosniemen kirkolla järjestettävissä päiväkerhoissa vanhempien näkökulmasta?”

5.2 Aineiston keruu ja analysointi

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa lasketaan määriä, mikä edellyttää määrällistä tietoa eli lukuja. Näin ollen tutkimuksessa käytettävät mittarit ovat määrällisiä ja tuloksia mitataan tilastollisin menetelmin. Kvantitatiivisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmänä on yleensä kyselylomake, jonka laatimisessa tulee huomioida käytettävä tulosten analysointiohjelma. Kysymysten ja vastausten tulee nimittäin olla sellaista muotoa, että ne voidaan syöttää kyseisen ohjelman havaintomatriisiin. Tietojen syöttämisen jälkeen voidaan suorittaa tarpeelliset mittaukset valitulla ohjelmalla ja ryhtyä raportin kirjoittamiseen. (Kananen 2011, 18, 22.)

Toteutimme tutkimuksemme aineistonkeruun strukturoidun kyselylomakkeen avulla. Käytimme kyselylomakkeemme pohjana Päivi Klemetin ja Roosa Nybergin omassa opinnäytetyössään vuonna 2009 käyttämää lomaketta. Koimme heidän laatimansa lomakkeen hyväksi ja johdonmukaiseksi. Oma kyselylomakkeemme koostui lopulta useammasta väittämryhmästä ja väittämästä kuin Klemetin ja Nybergin lomake. Kysely on aineistonkeruumenetelmänä tehokas, koska sen avulla voidaan tutkimukseen saada paljon henkilöitä ja heiltä voidaan kysyä monia asioita. Kysely myös säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä, sillä huolellisesti suunniteltu lomake voidaan nopeasti käsitellä tallennettuun muotoon sekä analysoida tietokoneen avulla. Kyselytutkimuksen haittoina voidaan todeta, että vastaajien vakavaa suhtautumista tutkimukseen on mahdoton mitata eikä tiedetä ovatko he pyrkineet vastaamaan kysymyksiin huolellisesti ja rehellisesti. Lisäksi ei ole tietoa siitä, kuinka selvillä vastaajat ovat tutkittavasta aiheesta ja ovatko he ymmärtäneet kysymykset oikein. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2009, 193, 195.)

Vanhemmille teettämämme kyselylomake (Liite 2) koostui yhdestä monivalintakysymyksestä ja 50 asteikkokysymyksestä. Monivalintakysymys kartoitti vastaajan sukupuolen, jonka avulla pystyimme vertailemaan naisten ja miesten antamia vastauksia sekä sukupuolen merkitystä vastauksiin. Asteikkokysymykset koostuivat väittämistä, joihin vanhemmat vastasivat valitsemalla omaa mielipidettään lähinnä olevan vaihtoehdon viisiportaisesta Likertin asteikosta. Asteikolla vastausmahdollisuus numero viisi vastasi väittämään täysin eri mieltä ja numero yksi täysin samaa mieltä. (Hirsjärvi ym. 2009, 199–200.) Kyselylomakkeessamme ei ollut avoimia kysymyksiä. Tästä huolimatt-

ta kolme vastaajista oli kirjoittanut lomakkeeseensa kommentteja, joita tuomme esille analysoidessamme tutkimuksemme tuloksia luvussa seitsemän.

Kyselyn muotona meillä oli osaltaan informoitu kysely, johon kuuluu muun muassa kyselylomakkeiden henkilökohtainen jakaminen sekä tutkimuksesta informointi. Veimme kyselylomakkeita Ruosniemen kirkolle 85 kappaletta jaettavaksi perheisiin kaksin kappalein. Näin halusimme mahdollistaa vastausmahdollisuuden molemmille vanhemmille. Jaoimme osan kyselyistä vanhemmille henkilökohtaisesti. Samalla kertoen tutkimuksestamme sekä vastasimme vanhempien esittämiin kysymyksiin. Kuten informoituun kyselyyn kuuluu, vanhemmat täyttivät lomakkeet anonymisti omalla ajallaan ja palauttivat ne ennalta sovittuun paikkaan. (Hirsjärvi ym. 2009, 196–197.) Meillä palautuslaatikko sijaitsi Ruosniemen kirkon kerhotilan eteisessä. Saimme täytettyinä lomakkeita yhteensä 40 asettamaamme määräaikaan mennessä. Näin ollen kyselytutkimuksemme vastausprosentiksi tuli 47 %, mikä on tämän laajuisessa tutkimuksessa hyvä saavutus. Vastaajista 27 oli naisia ja 11 miehiä. Kahdesta lomakkeesta puuttui tieto vastaajan sukupuolesta.

Tutkimuksemme rajoittuu pelkästään kasvatuskumppanuuden toteutumisen kuvailuun, minkä vuoksi analyysimenetelmiksi riittävät aineiston rakennetta kuvaavat tunnusluvut, ristiintaulukointi ja riippuvuusanalyysit (Kananen 2011, 85). Valitsimme tutkimuksemme tulosten analysointiohjelmaksi SPSS-tilastointiohjelman (SPSS Statistics 20). SPSS on amerikkalainen tilastollisten ohjelmien paketti, jonka historia ulottuu 1960-luvulle. Silloin ohjelma tuli tunnetuksi erityisesti yhteiskuntatieteisiin sopivana, tilastollisten sovellusohjelmien pakettina. Nykyisin SPSS on menetelmävalikoimaltaan yksi laajimmista tilastollisista ohjelmistoista. (Vehkalahti 2008, 195–196.)

Tulosten analysoinnissa käytimme suoria jakaumia ja ristiintaulukointia. Suora jakauma eli yksiulotteinen frekvenssijakauma on yksinkertaisin yhden muuttujan ominaisuuksien kuvaamisessa käytetty havainnollistamis- ja tiedon tiivistämiskeino. Se kertoo, kuinka monta kappaletta kutakin muuttujan ominaisuutta tai arvoa aineistossa esiintyy. Kappalemäärillä ei kuitenkaan ole kvantitatiivisessa tutkimuksessa merkitystä, sillä niiden pohjalta ei voida yleistää. Merkitystä on sillä, mikä on kunkin muuttujan arvon suhteellinen osuus koko aineistosta. Frekvenssitaulukot esitetään aina prosenttitaulukoina sillä yleistäminen onnistuu vain suhteellisen esitystavan kautta. Opinnäytetyössä muuttujan

saamia mittaustuloksia voidaan havainnollistaa suorilla jakaumilla eli taulukoilla, erilaisilla graafisilla esityksillä kuten diagrammeilla ja piirakkakuviolla sekä tunnusluvuilla. (Vehkalahti 2008, 74–76.)

Asioiden välinen riippuvuussuhde on asia, josta kvantitatiivisessa tutkimuksessa ollaan usein kiinnostuneita. On silti hyvä muistaa, ettei muuttujien välillä esiintyvä riippuvuus takaa sitä, että muuttujien välillä vallitsisi niin sanottu syy-seuraussuhde. Yksinkertaisimmillaan kahden muuttujan välistä riippuvuutta voidaan tarkastella ristiintaulukoinnin ja erilaisten riippuvuuksia kuvaavien tunnuslukujen avulla. Ristiintaulukointitaulukossa tarkastellaan samanaikaisesti kahta muuttujaa. Toinen ristiintaulukoinnissa käyttämämme muuttujista oli aina vastaajan sukupuoli. Näin pystyimme toteamaan naisten ja miesten vastausten erilaisuudet ja samankaltaisuudet. Ristiintaulukoitujen aineistojen merkitsevyydestinä käytimme khiin neliötestiä, jolla voidaan arvioida johtuvatko ryhmien väliset erot sattumasta vai ovatko ryhmäerot todellisia. Khiin neliötestin käytöllä on omat edellytyksensä, kuten se, että jakaumien otoskokojen on oltava yhtä suuret ja jokaisessa jakauman solussa on oltava vähintään 5 havaintoyksikköä, niin sanottu "5-sääntö". Tutkimuksessamme nämä edellytykset eivät toteudu esimerkiksi sen seikan vuoksi, että mies- ja naisvastaajia on eri määrä. Myöskään "5-sääntö" ei toteudu, mutta olemme silti käyttäneet testiä, koska vain sen avulla voimme ilmentää mielipiteen riippuvuutta vastaajan sukupuolesta. (Vehkalahti 2008, 77, 79–80, 83.)

5.3 Tutkimusprosessi

Opinnäytetyömme aiheen löysimme syksyllä 2010 Diakin opinnäytetyötorilta, missä Keski-Porin seurakunta oli esittelemässä erilaisia opinnäytetyöaiheitaan. Otimme yhteyttä Keski-Porin seurakunnan lapsityönohjaajaan Päivi Isonokariin puhelimitse sekä sähköpostin välityksellä ilmaistaksemme mielenkiintomme heidän esittelemiään opinnäytetyövaihtoehtoja kohtaan. Vuoden 2011 alussa saimme sähköpostitse tarkempia opinnäytetyöehdotuksia, joista valitsimme itsellemme sopivimman. Halusimme lähteä tutkimaan kasvatuskumppanuutta, koska ajatteleimme sen olevan tärkeä osa lasten varhaiskasvatustyötä ja halusimme laajentaa tietojamme aiheesta. Kasvatuskumppanuuden toteutumista päiväkerhotoiminnassa lähdimme tutkimaan Keski-Porin seurakunnan pyynnöstä, sillä seurakunta kokee tarvitsevansa vielä kehittymistä kyseisellä aihealueel-

la. Tarkoituksena oli myös tutkia lasten havainnointia kerhotilanteissa pyrkien parantamaan lapsista lähtevien toimintaideoiden toteutumista. Näin ollen olisimme osallistuneet päiväkerhojen toimintaan havainnoitsijoina.

Helmikuussa 2011 kävimme Porin Seurakuntakeskuksessa keskustelemassa Päivi Isonokarin kanssa. Tällöin sovimme lopullisesti aiheeksi kasvatuskumppanuuden tutkimisen ja rajasimme tutkimuskohteeksemme Ruosniemen kirkolla järjestettävät päiväkerhot. Lasten havainnoinnin ja osallistumisen päiväkerhotoimintaan jätimme vallan pois. Sovimme tutkimuksemme koostuvan lasten vanhemmille teetettävästä kyselystä, joka jaettaisiin vanhemmille päiväkerhojen lastenohjaajien toimesta. Alustavan opinnäytetyö- ja tutkimussuunnitelman laadimme kevään 2011 aikana. Virallisen tutkimussuunnitelman esittelimme opinnäytetyöverstaassa toukokuussa 2011, minkä jälkeen lähetimme sen yhteistyöhenkilöille sähköpostitse.

Kesän 2011 aikana kirjoitimme työn teoriaosuutta ja suunnittelimme kyselylomaketta. Syyskuussa 2011 kävimme jälleen tapaamassa Päivi Isonokaria Porin Seurakuntakeskuksessa. Tällöin kävimme suunnitelmaamme tarkemmin läpi, juttelimme kyselylomakkeen kysymyksistä sekä mahdollisuudestamme jakaa itse kyselylomakkeet lasten vanhemmille osallistumalla Ruosniemen kirkolla pidettäviin jouluisiin avoimiin oviin 17. ja 18.11.2011. Osallistuimme avoimiin oviin vain 17. marraskuuta. Tällöin kerroimme opinnäytetyöstämme kahden päiväkerhon vanhemmille sekä jaoimme saatekirjeellä varustettuja kyselylomakkeita (Liite 1 ja Liite 2). Jätimme loput lomakkeet lastenohjaajien jaettavaksi. Kyselyjen palautuspäivämääränä oli 11. joulukuuta 2011.

Tammikuussa 2012 aloitimme tulosten tilastoinnin SPSS-tilastointiohjelmalla (SPSS Statistics 20). Tämän jälkeen aloitimme tulosten analysoinnin. Valitsimme analysointiohjelmaksi SPSS-tilastointiohjelman, koska se soveltui mielestämme parhaiten sekä tutkimuksemme tilastointiin että analysointiin. Oman haasteensa ohjelma kuitenkin toi sen myötä, ettemme olleet opiskelleet käyttämämme version käyttöä. Työssämme esittämämme kuviot laadimme SPSS-tilastointiohjelman sijaan Excelillä. Näin pystyimme paremmin määrittelemään kuvioiden ulkomuotoa. Maaliskuussa 2012 laadimme SPSS-tilastointiohjelmalla saatujen tulosten pohjalta tutkimuksemme johtopäätökset, minkä jälkeen työmme oli enää pientä hiomista vaille valmis.

Jätimme opinnäytetyömme huhtikuun alussa 2012 esitarkistukseen, minkä jälkeen esitimme työmme opinnäytetyöseminaarissa. Ennen työmme lopullista palauttamista kävimme sen vielä läpi ja muokkasimme lopulliseen muotoonsa. Jättäessämme työmme lopulliseen arviointiin lähetimme sen samalla myös Päivi Isonokarille. Lopuksi halusimme varmistaa kaikkien Ruosniemen kirkolla järjestettävien päiväkerhojen vanhemmilla olevan mahdollisuuden tutustua tutkimuksemme tuloksiin. Tämän vuoksi tuostimme vanhemmille tarkoitettuja tiivistelmiä (Liite 4) tutkimuksemme tuloksista ja veimme ne Porin Seurakuntakeskukseen Päivi Isonokarille. Hänen tehtäväkseen jäi välittää tiivistelmät lastenohjaajille jaettavaksi päiväkerholasten vanhemmille.

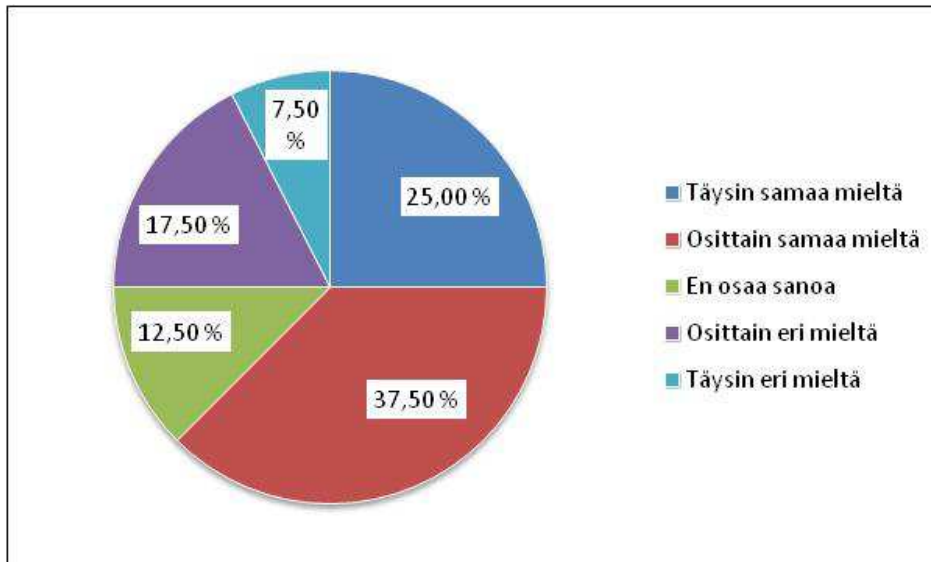
6 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselylomakkeemme kaikki väittämät koskivat kasvatuskumppanuuden toteutumista vanhempien ja päiväkerhon lastenohjaajien kesken, mutta selkeämmän kokonaisuuden luomiseksi jaoinme kyselylomakkeemme väittämät kuuteen eri osa-alueeseen. Näin ollen tarkastelemme myös tutkimustuloksia kuudessa eri osassa. Ensimmäinen kyselylomakkeen väittämäryhmä käsitteli seurakunnan päiväkerhon lastenohjaajien ja lasten vanhempien välistä kasvatuskumppanuutta yleisesti, toinen vuorovaikutusta ja kolmas yhteistyötä. Neljäs ryhmä käsitteli sitä, kuinka hyvin lastenohjaajat kuuntelevat vanhempien mielestä heidän mielipiteitään ja toiveitaan tietyissä asioissa, viides puolestaan sitä kuinka hyvin vanhemmat saavat mielestään tukea tietyissä asioissa päiväkerhon ohjaajilta. Viimeinen väittämäryhmä käsitteli tiettyjen piirteiden toteutumista yhteistyössä seurakunnan päiväkerhon lastenohjaajien kanssa.

Käsitlemme seuraavaksi saamistamme tutkimustuloksista ne, jotka parhaiten mielestämme palvelevat tutkimuksemme tarkoitusta. Piirakkakuviolla kuvaamme niiden väittämien tuloksia, joissa huomasimme eniten hajontaa vastaajien mielipiteissä. Khiin neliötestillä pyrimme selvittämään vastaajan sukupuolen merkitystä hänen mielipiteeseensä. Haluamme kuitenkin tuoda esille, että esittämiemme khii neliötestien tuloksiin tulee suhtautua varauksin, koska testin kriteerit eivät täyttyneet.

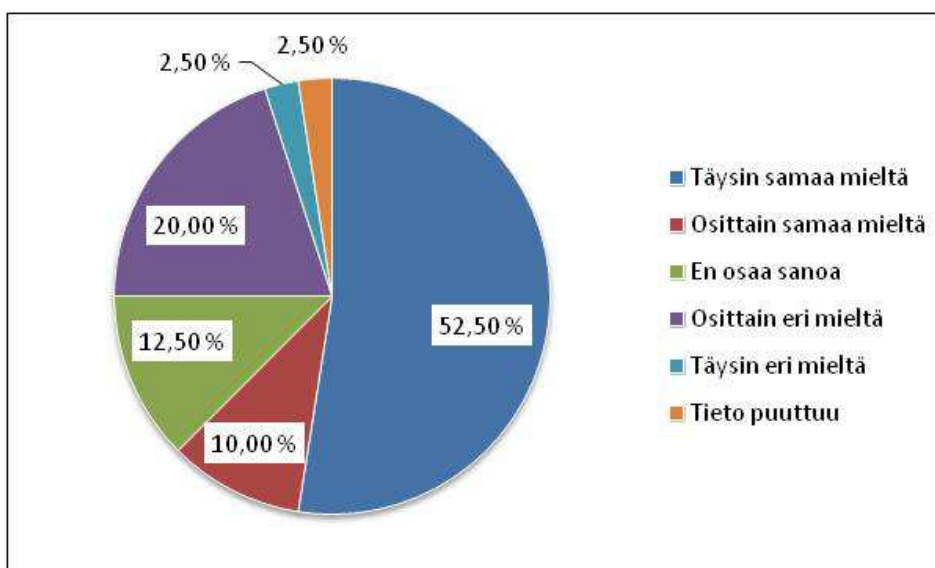
6.1 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen vanhempien näkökulmasta

Kyselylomakkeemme ensimmäinen väittämä jakoi vastaajat kahteen ryhmään. Kaikki vastaajat olivat joko täysin samaa mieltä (52,5 %) tai osittain samaa mieltä (47,5 %) siitä, että kasvatuskumppanuus on tärkeä osa seurakunnan järjestämää päiväkerhotoimintaa. Khiin neliötestin mukaan vastaajan sukupuolella ei ole tilastollisesti merkitsevää yhteyttä mielipiteeseen kumppanuuden tärkeydestä ($p=0,362$). Väite kasvatuskumppanuuden luomisen haastavuudesta jakoi miesvastaajien vastaukset kolmeen ensimmäiseen vaihtoehtoon, mutta naisvastaajien kaikkiin viiteen eri vaihtoehtoon. Kaikkien vastaajien mielipiteiden jakautumista kyseisen väitteen kohdalla kuvaa kuvio 2.

KUVIO 2. Kyselylomakkeen väite nro 2: Kasvatuskumppanuuden luominen on haastavaa.

Vanhempien tasavertainen ja arvostava kohtaaminen on tärkeä osa toimivaa yhteistyötä, siksi kysyimme vanhemmilta, kokevatko he olevansa tasavertaisia kasvatuskumppaneita seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa. Yli puolet (78 %) naisista, mutta vain alle kolmannes (27 %) miehistä koki olevansa tasavertainen kasvatuskumppani päiväkerhon työntekijöiden kanssa. Yhdestä lomakkeesta puuttui vastaus tähän väittämään. Kuviossa 3 on kuvattuna, kuinka hyvin vanhemmat kokevat olevansa tasavertaisia kumppaneita päiväkerhon työntekijöiden kanssa.

KUVIO 3. Kyselylomakkeen väite nro 6: Koen olevani tasavertainen kasvatuskumppani seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa.

Vanhempien käsitykset heidän lapsensa kasvatuksesta kohtaavat pääosin seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa. Vain alle kymmenes (5 %) vastaajista oli osittain eri mieltä tämän väittämän kohdalla. Khiin neliötestin mukaan vastaajan sukupuolella on tilastollisesti melkein merkitsevä yhteys mielipiteeseen käsitysten kohtaamisesta ($p=0,042$). Tämä johtuu siitä, että yli puolet (56 %) naisvastaajista oli täysin samaa mieltä kyseisen väittämän kanssa. Sen sijaan kukaan miesvastaajista ei vastannut olevansa täysin samaa mieltä.

Työntekijöiden ja vanhempien käsitykset yhteistyöstä, kasvatuskäsityksistä ja -menetelmistä sekä lapsen kasvatuksen ja hoidon tarpeista tai perheen ja päivähoidon vastuunjaosta voivat erota rajustikin asettaen haasteita sekä kumppanuuden rakentumiselle että ylläpitämiselle. Erityisesti työntekijöiden haasteena on ylläpitää kumppanuuden ilmapiiriä ristiriitatilanteissa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 46–47.) Kyselyimme vastanneista vanhemmista yli puolet (75 %) koki päiväkerhon työntekijöiden osaavan toimia kumppanuutta ylläpitävällä tavalla myös ristiriitatilanteissa.

Yleisesti vastaajat tuntuivat olevan tyytyväisiä tämän hetkiseen kasvatuskumppanuuteen seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa. Suurin osa (80 %) vastaajista oli täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Loput vastaajista olivat joko osittain samaa mieltä (15 %) tai eivät osanneet sanoa (5 %) mielipidettään. Tässä väittämässä Khiin neliötestin mukaan vastaajan sukupuolella on tilastollisesti merkitystä mielipiteeseen ($p=0,015$) vaikka sekä nais- että miesvastaajien mielipiteet jakautuivat väittämän kohdalla melko tasaisesti.

6.2 Vanhempien ja lastenohjaajien välisen vuorovaikutuksen toteutuminen

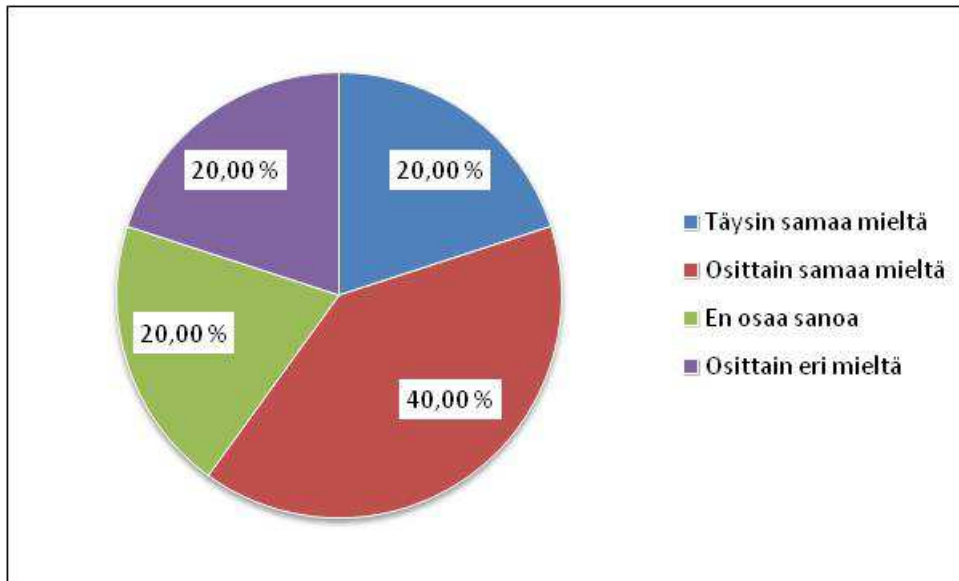
Lapsen kehityksen kannalta vanhempien ja päivähoidon työntekijöiden välinen vuorovaikutussuhde on erityisen merkityksellinen. Se yhdistää lapsen erilaisia kasvuympäristöjä, kotia ja päivähoitoa, ja siten edesauttaa ehyen kasvuympäristön muodostumista lapselle. (Karila 2006, 91.) Vanhemmista lähes kaikki (90 %) kokivat vuorovaikutuksen seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa olevan riittävää. Vain alle viisi prosenttia (2,5 %) oli osittain eri mieltä. Väite vuorovaikutuksen riittävydestä jakoi miesvastaajien vastaukset neljään ensimmäiseen vaihtoehtoon, mutta naisvastaajien vain kah-

teen ensimmäiseen vaihtoehtoon. Näin ollen khiin neliötestin mukaan vastaajan sukupuolella on tilastollisesti melkein merkitsevä yhteys mielipiteeseen vuorovaikutuksen riittävydestä ($p=0,023$).

Yli puolet (70 %) kyselyyn vastanneista vanhemmista ajatteli seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden varaavan tarpeeksi aikaa heidän kanssaan käytäviin keskusteluihin. Kuitenkin lähes viidennes (17,5 %) oli väittämän kanssa osittain eri mieltä. Vanhemmista lähes kaikki (95 %) kokivat kuulumisten vaihtamisen puolin ja toisin lasta tuotaessa tai haettaessa olevan tärkeää. Säännöllinen vuoropuhelu työntekijöiden ja vanhempien kesken on ensiarvoisen tärkeää, koska se mahdollistaa niin tavanomaisista lapsen asioista kuin pulmallisistakin tilanteista puhumisen (Kaskela & Kekkonen 2006, 44).

Kyselyyn vastanneista vanhemmista yli puolet (65 %) koki, että seurakunnan päiväkerhon työntekijöille on helppo puhua vaikeistakin asioista. Naisvastaajista puolet (52 %) oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä, mutta miesvastaajista yli puolet (64 %) ei osannut sanoa mielipidettään. Näin ollen khiin neliötestin mukaan sukupuolella on tilastollisesti merkitystä tähän mielipiteeseen ($p=0,032$). Myös omien mielipiteiden esille tuominen sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen vuorovaikutuksessa päiväkerhon työntekijöiden kanssa on lähes kaikkien vanhempien mielestä helppoa.

Kasvatuskumppanuudessa työntekijän rooli ja työkäytännöt perustuvat pääasiassa perhelähtöisiin työmalleihin. Näin ollen asiantuntijalähtöiseen työtapaan eli ammattihmisen tietojen korostamiseen yli muiden pyritään ottamaan etäisyyttä. Ammattilaisten asiantuntijuutta ei kuitenkaan kadoteta täysin vaan huomiota pyritään kiinnittämään tapaan, jolla työntekijä tuo oman osaamisensa, tietonsa, taitonsa ja ymmärryksensä vanhemman ja lapsen käyttöön. (Kaskela & Kekkonen 2006, 19.) Tärkeää on kertoa työntekijöiden käyttämistä toimintatavoista vanhemmille, koska niin lisätään vanhempien tietoisuutta oman lapsen päivähoitopäivästä (Järvinen ym. 2009, 119). Kysyimme vanhemmilta, kokevatko he seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kertovan riittävästi käyttämistään työmenetelmistä. Yli puolet (60 %) vanhemmista oli tyytyväisiä. Kuvio 4 kuvaa mielipiteiden jakautumista.

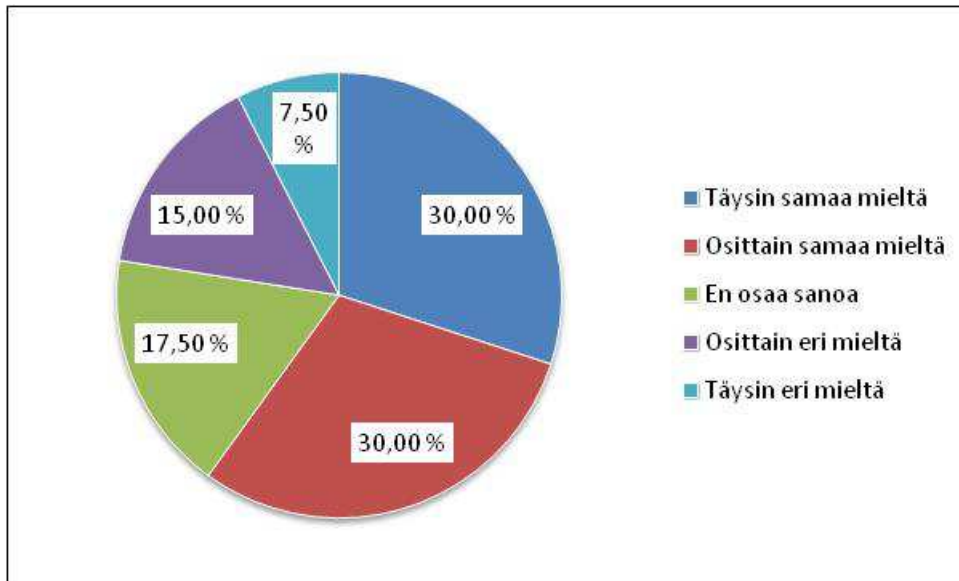

KUVIO 4. Kyselylomakkeen väite nro 18: Seurakunnan päiväkerhon työntekijät kertovat riittävästi käyttämistään työmenetelmistä.

6.3 Yhteistyön riittävyys

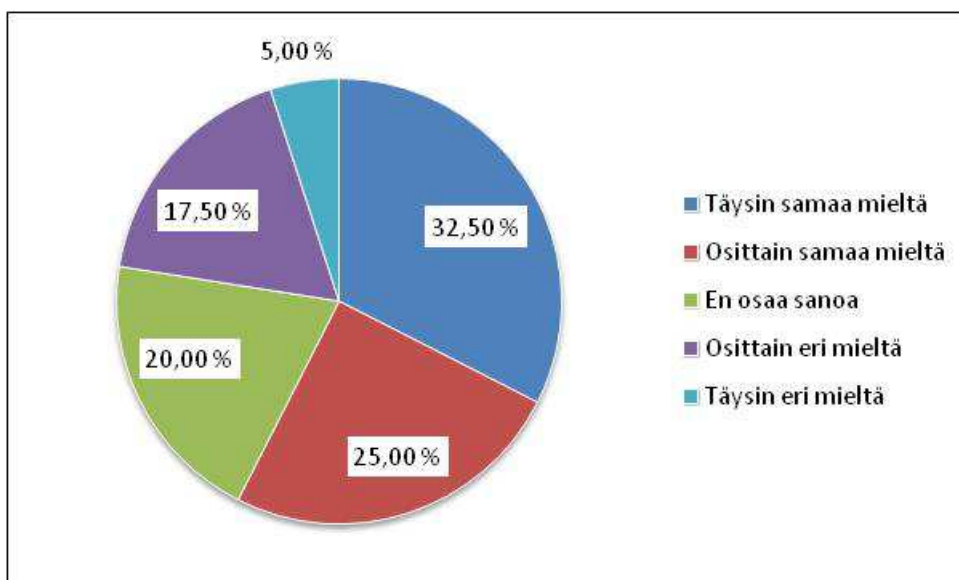
Vuorovaikutussuhteen eri osapuolet tarkastelevat asioita omalta paikaltaan ja edustavat usein eri sukupolvia. Näin he tuovat vuorovaikutustilanteisiin paitsi oman henkilöhistoriansa, myös oman sukupolvensa näkökulmat. Jokaisessa vuorovaikutussuhteessa tulisi huomioida nämä eri sukupolvien merkitykset sekä mukanaan tuomat näkökulmat ja haasteet. (Korhonen 2006, 52.) Kyselyyn vastanneista suurin osa (77,5 %) oli sitä mieltä, että heidän käsityksensä yhteistyöstä kohtaa seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa.

Vanhemmista lähes kaikki (97,5 %) kokivat seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden järjestävän tarpeeksi yhteisiä juhlia, joihin he voivat osallistua. Vain alle viisi prosenttia (2,5 %) vastaajista kaipasi lisää yhteisiä juhlia. Väittämä yhteisten retkien järjestämisestä jakoi mielipiteet melko tasaisesti kaikkiin viiteen vaihtoehtoon. Vähän yli kolmannes (35 %) ei osannut sanoa omaa mielipidettään, mutta yhteensä saman verran (35 %) oli joko täysin tai osittain samaa mieltä siitä, että yhteisiä retkiä tulisi järjestää enemmän. Jos seurakunnan päiväkerhon työntekijät järjestäisivät yleisesti enemmän yhteistä toimintaa, vanhemmista yli puolet (60 %) olisi halukkaita osallistumaan niihin (Kuvio 5).

KUVIO 5. Kyselylomakkeen väite nro 22: Jos päiväkerhon työntekijät järjestäisivät enemmän yhteistä toimintaa, olisin halukas osallistumaan niihin.

Vanhemmat kokoontuvat mielellään yhteen kuulemaan, mitä heidän lastensa kanssa toimivilla ihmisillä on heille kerrottavaa. Vanhempainillat antavat hyvän mahdollisuuden vanhemmille verkostoitua keskenään. Yhteen kokoontuminen lisää vaikuttavuutta sekä tarjoaa mahdollisuuden lisätietojen saamiseen. (Inkinen, Naapuri & Soini 2003, 21.) Väite vanhempainiltojen riittävydestä jakaa vanhempien mielipiteitä (Kuvio 6).

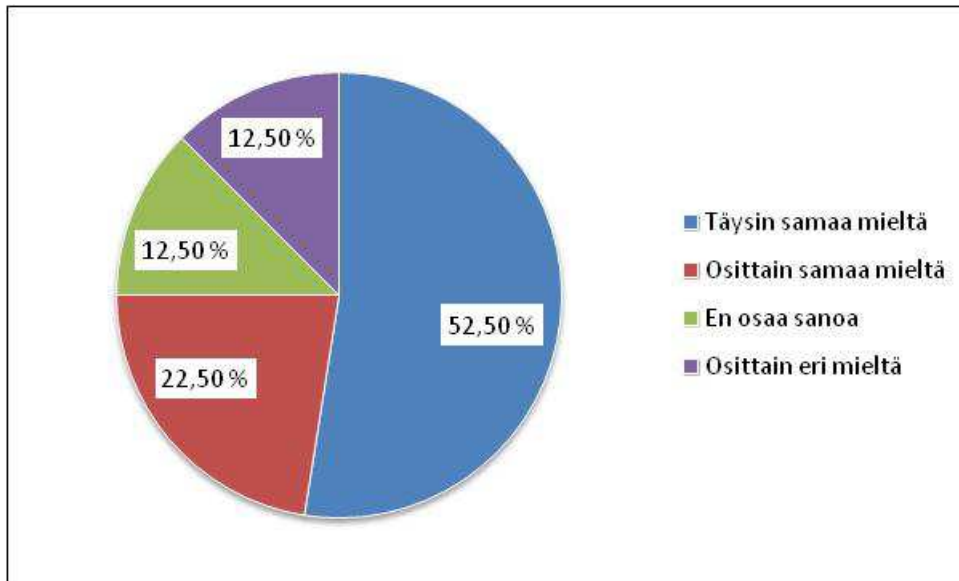

KUVIO 6. Kyselylomakkeen väite nro 23: Seurakunnan päiväkerhon työntekijät järjestävät tarpeeksi vanhempainiltoja.

Suurin osa (75 %) vanhemmista oli sitä mieltä, että juuri vanhempainillat tukevat kumppanuutta päiväkerhon työntekijöiden kanssa. Vanhempainiltojen järjestämistä kaksi kertaa vuodessa kannattivat erityisesti miesvastaajat. Heistä puolet (54,5 %) oli joko täysin tai osittain samaa mieltä kyseisen väitteen kanssa. Sen sijaan naisvastaajien mielipiteet jakautuivat kaikkiin viiteen vaihtoehtoon. Yli puolet (63 %) naisvastaajista kannatti vanhempainiltojen järjestämistä kaksi kertaa vuodessa, mutta vähän yli neljännes (26 %) oli väittämän kanssa osittain tai täysin eri mieltä.

Asioiden käsittely kaikkien vanhempien kesken vanhempainilloissa vie paljon aikaa. Vanhempainvartit mahdollistavat paremmin asioiden käsittelyä henkilökohtaisesti, mutta eivät korvaa vanhempainiltoja. (Inkinen ym. 2003, 21.) Emme lähteneet kysymään vanhemmilta vanhempainvarttien riittävydestä, koska tiesimme lomaketta laatiessamme, ettei niitä ole kyseisissä kerhoissa järjestetty syksyllä 2011. Halusimme kuitenkin selvittää vanhempainvarttien suhdetta kasvatuskumppanuuteen sekä vanhempien halukkuutta niiden järjestämiseen. Yli puolet (60 %) vastaajista koki vanhempainvarttien tukevan kumppanuutta seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa. Kaksi vastaajista oli kirjoittanut kyselylomakkeeseensa tämän väittämän kohdalle, ettei vanhempainvartteja ole järjestetty. Mielipiteet vanhempainvarttien järjestämisestä vähintään kaksi kertaa vuodessa jakautuivat kaikkiin viiteen vaihtoehtoon ja yhdestä lomakkeesta puuttui vastaus. Täysin tai osittain samaa mieltä oli suurin osa (65 %) vastaajista ja osittain tai täysin eri mieltä vähän alle viidennes (17,5 %).

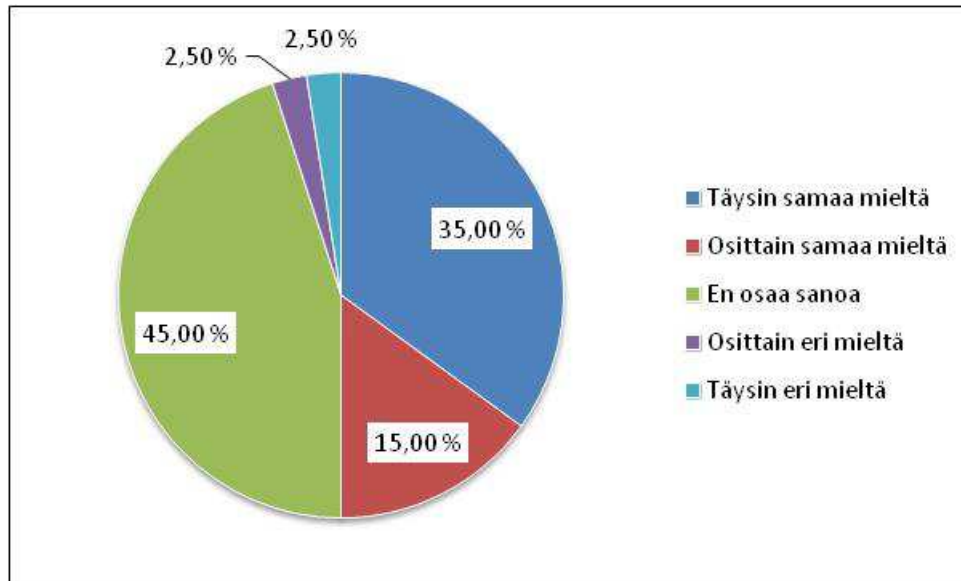
Ennen lapsen tutustumista päiväkerhoon on vanhempien tärkeää tutustua lapsensa tulevaan kerhopaikkaan esimerkiksi aloituskeskustelun avulla (Kaskela & Kronqvist 2007, 12). Kyselyyn vastanneista vanhemmista suurin osa (75 %) ajatteli, että vanhempien ja työntekijöiden kesken tulisi pitää aloituskeskustelu lapsen aloittaessa seurakunnan päiväkerhossa. Naisvastaajista yli puolet (67 %) ja miesvastaajista lähes kaikki (91 %) olivat sitä mieltä, aloituskeskustelu tulisi pitää. Vähän alle viidennes (18,5 %) naisvastaajista oli väittämän kanssa osittain eri mieltä. Kuviosta 7 on nähtävissä kaikkien vastaajien mielipiteiden jakautuminen kyseisessä väittämässä.

KUVIO 7. Kyselylomakkeen väite nro 28: Lapsen aloittaessa seurakunnan päiväkerhossa, tulisi vanhempien ja työntekijöiden kesken pitää aloituskeskustelu.

6.4 Vanhempien mielipiteiden ja toiveiden kuuntelemisen onnistuminen

Halusimme selvittää kuinka paljon seurakunnan päiväkerhon lastenohjaajat kuuntelevat vanhempien mielestä heidän mielipiteitään ja toiveitaan erilaisissa kasvatuskumppanuuteen liittyvissä asioissa. Vanhemmat olivat pääasiassa (35-57,5 %) täysin samaa mieltä niiden väittämien kanssa, jotka koskevat heidän kuuntelemistaan lapsen ohjaamiseen, kasvatukseen ja hoitoon liittyvissä asioissa. Myös lapsen erityistarpeiden ja yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamisessa vanhempia kuunnellaan heidän omasta mielestään hyvin, sillä molempien väittämien kohdalla yhteensä suurin osa (67,5 % ja 62,2 %) oli joko täysin tai osittain samaa mieltä. Lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista koskevan väitteen kohdalla kahdesta kyselylomakkeesta puuttui vastaus. Väite ”Mielipiteitäni ja toiveitani kuunnellaan lapseni kristilliseen kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä.” jakoi mielipiteet kaikkiin vastausvaihtoehtoihin (Kuvio 8).

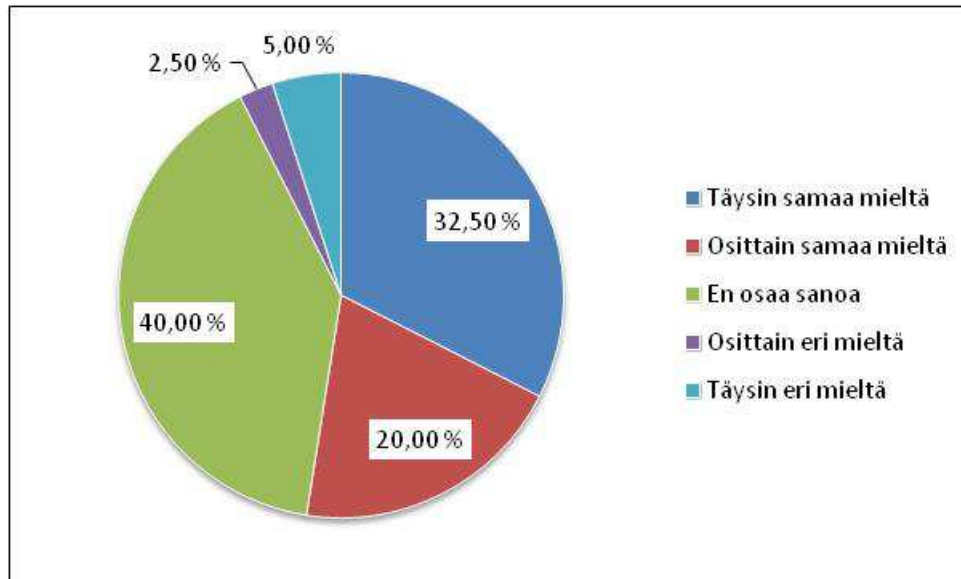

KUVIO 8. Kyselylomakkeen väite nro 33: Mielenpitoitani ja toiveitani kuunnellaan lapseni kristilliseen kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä.

Yhtenä Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirjan eli Vaken päätavoitteista on vanhempien osallisuuden vahvistaminen kasvatustyössä sekä toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa (Vake 2008, 39). Vanhempien mielenpitoet väittämän ”Mielenpitoitani ja toiveitani kuunnellaan päiväkerhon toiminnan sisällöissä” kohdalla jakautuivat lähes täysin samalla tavalla kuin edellä esitettyssä kuviossa 8. Pieniä eroja oli vain täysin ja osittain samaa mieltä -vastausten kohdalla.

6.5 Vanhempien mahdollisuus tuen saamiseen lastenohjaajilta

Lasten vanhempien tukeminen heidän kasvatustehtävässään on yksi päivähoiton tavoitteista (Laki lasten päivähoitosta 1973). Tämän vuoksi halusimme selvittää, saavatko vanhemmat tarvittaessa tukea seurakunnan päiväkerhon työntekijöiltä tietyissä kasvatuskumppanuuteen liittyvissä kysymyksissä ja tilanteissa. Suurin osa (noin 70 %) vanhemmista koki saavansa tukea lapsen kasvatukseen, huolenpitoon ja hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. Täysin eri mieltä näiden väittämien kanssa oli vain muutama vastaaja. Yli puolet (67 %) naisista ja noin kolmannes (27 %) miehistä koki saavansa tukea kristinuskoon tai Raamattuun liittyvissä kysymyksissä. Miesvastaajista jopa puolet (64 %) ei osannut sanoa mielenpidettään tuen mahdollisesta saamisesta. Vastausten jakautumista kyseisen väittämän kohdalla kuvataan kuviossa 9.

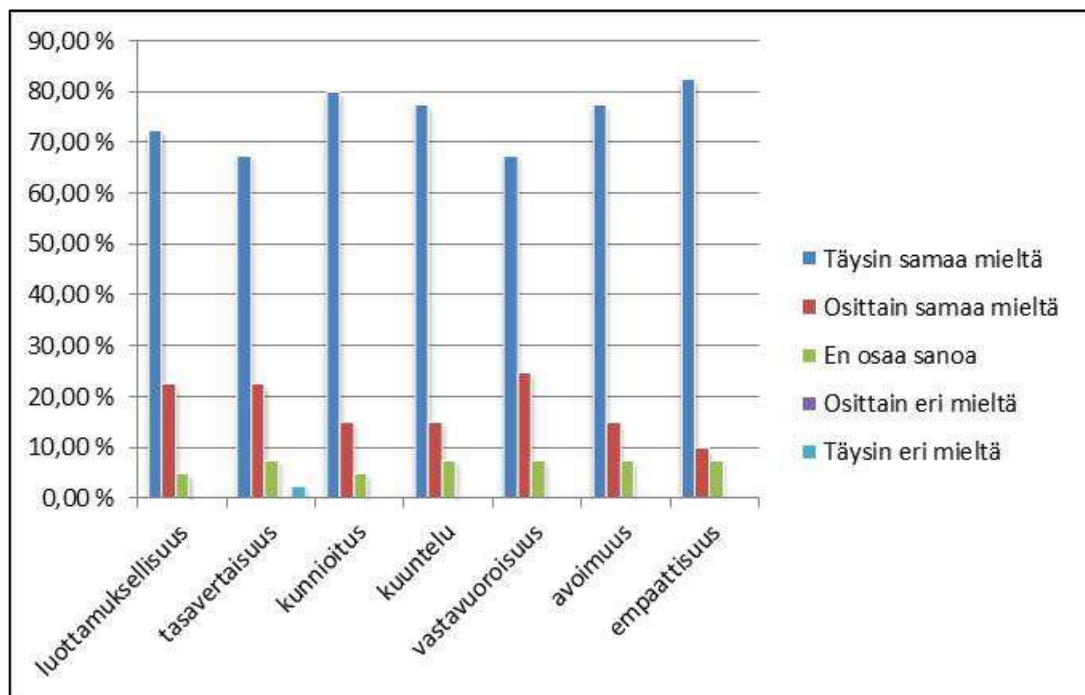
KUVIO 9. Kyselylomakkeen väittämä nro 40: Tarvittaessa saan tukea seurakunnan päiväkerhon työntekijöiltä kristinuskoon tai Raamattuun liittyvissä kysymyksissä.

Tilanteissa, joissa tarvitsee tehdä yhteistyötä muiden yhteistyötahojen kanssa, vanhemmat kokivat saavansa tukea. Yhteensä lähes puolet (45 %) vastaajista oli väittämän kanssa joko täysin tai osittain samaa mieltä. Vain alle viisi prosenttia (2,5 %) vastaajista oli osittain eri mieltä tuen saamisesta. Jopa yli puolet (52,5 %) vastaajista ei osannut sanoa, saavatko he tarvittaessa tukea kyseisissä tilanteissa. Vastaukset jakautuivat lähes samoin kysyttäessä tuen mahdollisesta saamisesta kriisitilanteissa. Mainittakoon kuitenkin, että yhdestä lomakkeesta puuttui vastaus kyseiseen väittämään.

Riittävää tukea vanhemmat kokivat saavansa myös erilaisissa vuorovaikutustilanteissa päiväkerhon työntekijöiden kanssa. Noin kolmannes (30 %) ei kuitenkaan osannut sanoa mielipidettään kyseiseen väittämään. Khiin neliötestin mukaan sukupuolella on tilastollisesti merkitsevä yhteys mielipiteeseen tuen saamisesta erilaisissa vuorovaikutustilanteissa työntekijöiden kanssa ($p=0,016$). Tämä johtuu siitä, että yli puolet (59 %) naisvastaajista oli täysin samaa mieltä kyseisen väittämän kanssa. Sen sijaan miesvastaajien vastaukset jakautuivat vain osittain samaa mieltä ja en osaa sanoa -vaihtoehtoihin.

6.6 Yhteistyössä toteutuvat piirteet

Yhteistyö vanhempien ja päiväkerhon työntekijöiden välillä edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista (Vasu 2005, 31). Halusimme selvittää miten vanhempien ja seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden välisessä yhteistyössä toteutuvat tietyt piirteet. Näitä kasvatuskumppanuuteen liittyviä piirteitä olivat luottamuksellisuus, tasavertaisuus, kunnioitus, kuuntelu, vastavuoroisuus, avoimuus ja empaattisuus. Suurin osa (75 %) vastaajista oli täysin samaa mieltä kaikissa väittämässä. Tasavertaisuuden toteutuminen yhteistyössä oli piirteistä ainoa, johon hyvin pieni osa (2,5 %) vastaajista ei ollut tyytyväisiä. Mielenpiteiden jakautumista kaikkien piirteiden osalta kuvaa kuvio 10. Naisvastaajista suurin osa oli kaikkien tämän osa-alueen väittämien kohdalla joko täysin tai osittain samaa mieltä. Sen sijaan miesvastaajien vastukset jakautuivat useampaan vaihtoehtoon. Näin ollen khiin neliötestin mukaan vastaajan sukupuolella on tilastollisesti merkitsevä yhteys mielipiteeseen muiden piirteiden kuin tasavertaisuuden ja empaattisuuden toteutumisessa.

KUVIO 10. Yhteistyössä seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa toteutuvat piirteet.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET TUTKIMUSTULOKSISTA

Vastausten pohjalta voimme todeta vanhempien olevan tyytyväisiä tämän hetkiseen kasvatuskumppanuuteen Ruosniemen kirkon päiväkerhojen työntekijöiden kanssa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei mitään parannettavaa tai kehitettävää olisi kumppanuussuhteen eri osa-alueilla. Kasvatuskumppanuuden luominen on jo itsessään iso haaste, joka tulee ottaa huomioon alusta lähtien. Suurin osa kyselyimme vastanneista piti kasvatuskumppanuuden luomista haastavana. Näin ollen päiväkerhon työntekijöiden olisi hyvä pohjustaa kumppanuutta sen luomisen alkumetreillä tehden sen sisäistämisen helpommaksi vanhemmille. Esimerkiksi aloituskeskustelu sekä kumppanuus-käsitteen avaaminen suullisesti ja Kirje päiväkerholaisen kotiin -esitteessä olisivat hyviä pohjustuskeinoja. Näin voitaisiin tuoda esille, ettei kumppanuuden luominen ole vain työntekijän tehtävä tai itsestään selvä asia vaan molempien osapuolten panosta vaativa.

Kumppanuus vanhempien ja päiväkerhon työntekijöiden välillä rakentuu usein riittävän vuorovaikutuksen kautta. Pienenkin ajan löytyminen vuorovaikutukselle kiireen keskellä on ensiarvoisen tärkeää ja esimerkiksi kuulumisten vaihtaminen puolin ja toisin lasta tuotaessa sekä haettaessa on oleellista. Vastauksista ilmeni vanhempien kokevan vuorovaikutuksen seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa olevan riittävää. Vastaajan sukupuolella oli tilastollisesti jonkin verran merkitystä mielipiteeseen vuorovaikutuksen riittävydestä. Uskomme tämän johtuvan siitä, että pääasiassa toinen vanhemmista osallistuu enemmän päiväkerhotoimintaan. Tämän vuoksi toisen vanhemman vuorovaikutus päiväkerhon työntekijöiden kanssa voi olla hyvinkin vähäistä.

Yli puolet kyselyyn vastanneista vanhemmista ajatteli seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden varaavan tarpeeksi aikaa heidän kanssaan käytäviin keskusteluihin. Kuitenkin lähes viidennes oli väittämän kanssa osittain eri mieltä. Näin ollen työntekijöiden olisi syytä kiinnittää huomiota ajankäyttöön ja varautua keskusteluihin ajallisesti paremmin. Ymmärrämme työntekijöiden keskusteluihin käytettävissä olevan ajan rajallisuuden, mutta hyvin organisoimalla uskomme aikaa löytyvän tärkeimpiin keskusteluihin nykyistä enemmän. Tutkimuksestamme selvisi, että vanhemmat kokivat puhumisen vaikeistakin asioista päiväkerhon työntekijöiden kanssa olevan helppoa. Myös omien mielipiteiden esille tuominen sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen vuorovai-

kutuksessa ei vanhempien mielestä tuota ongelmia. Tästä voimme päätellä, ettei parannettavaa ole niinkään vuorovaikutuksen laadussa vaan sen määrässä.

Kyselyyn vastanneista suurin osa koki käsityksensä yhteistyöstä kohtaavan päiväkerhon työntekijöiden kanssa. Tuloksista ilmeni vanhempien olevan montaa mieltä tämän hetken yhteistyön riittävydestä, ja jopa yli puolet vastanneista olisi halukkaita osallistumaan yhteiseen toimintaan, jos sitä järjestettäisiin enemmän. Erityisesti yhteiset retket olisivat vanhempien mieleen. Kumppanuutta päiväkerhon työntekijöiden kanssa tukevat omalta osaltaan vanhempainillat sekä vanhempainvartit, joiden järjestämistä kaksi kertaa vuodessa kannatti suurin osa vastanneista. Vastauksista nousi eritoten miesvastaajien kiinnostus vanhempainiltoja kohtaan. Tutkimuksemme aikaan (syksyllä 2011) ei Ruosniemen kirkon päiväkerhoissa järjestetty kumpaakaan, vaan niiden sijasta järjestettiin jouluiset avoimet ovet. Tulosten pohjalta voimme kuitenkin todeta vanhempien olevan kiinnostuneita sekä vanhempainilloista että -varteista. Näin ollen olisi tärkeää säännöllisesti järjestää jompaakumpaa. Tutkimuksestamme selvisi lisäksi tarve aloituskeskustelun järjestämiselle lapsen aloittaessa seurakunnan päiväkerhossa. Mielestämme aloituskeskustelun pitäminen luo hyvän perustan kasvatuskumppanuuden rakentamiselle. Tämän vuoksi suosittelisimme vanhempien ja päiväkerhon työntekijöiden välisen aloituskeskustelun käyttöönottoa. Olemme liittäneet työmme loppuun (Liite 3) esimerkin aloituskeskustelun sisällöstä ja toteuttamisesta.

Vanhempien ja päiväkerhon työntekijöiden toimiva kumppanuus ja yhteistyö edellyttävät tiettyjen peruspiirteiden toteutumista. Tutkimuksemme pohjalta voimme todeta monien piirteiden (luottamuksellisuus, tasavertaisuus, kunnioitus, kuuntelu, vastavuoroisuus, avoimuus ja empaattisuus) toteutuvan vanhempien ja työntekijöiden välisessä vuorovaikutuksessa hyvin. Vanhemman sukupuolella näyttäisi olevan jonkin verran merkitystä mielipiteeseen kaikkien muiden piirteiden kuin tasavertaisuuden ja empaattisuuden toteutumisessa. Tämä voi johtua siitä, että muutamat miesvastaajat eivät osanneet sanoa mielipidettään monien piirteiden toteutumisen osalta tai siitä, että naisvastaajat olivat pääasiassa hieman tyytyväisempiä. Mielestämme miesvastaajien epäröinti joissakin piirteissä saattaa johtua esimerkiksi tavasta, jolla päiväkerhon työntekijät kohtaavat heidät tai riittävän vuorovaikutuksen puuttumisesta. Huolimatta siitä, että kaikki esittämämme piirteet toteutuvat yhteistyössä vanhempien mielestä, kokee vastaajista yli

viidennes, ettei ole tasavertainen kasvatuskumppani päiväkerhon työntekijöiden kanssa. Näin ollen erityisesti tasavertaiseen kohtaamiseen olisi syytä kiinnittää huomiota.

Vastausten pohjalta voimme todeta vanhempien mielipiteitä ja toiveita kuunneltavan lapsen ohjaamiseen, kasvatukseen ja hoitoon liittyvissä asioissa. Myös lapsen erityistarpeiden ja yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamisessa vanhempia kuunnellaan heidän mielestään hyvin. Sen sijaan osa vastanneista koki, ettei heitä kuunnella riittävästi kristilliseen kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä. Seurakunnan työntekijöiden olisi siis tarpeellista kiinnittää vastaisuudessa enemmän huomiota vanhempien ajatuksiin kristillisestä kasvatuksesta. Aiheeseen olisi ehkä tarvetta paneutua vanhempien kanssa syvällisemmin esimerkiksi vanhempainillassa. Yleisesti ottaen vanhemmat vastasivat tämän aihealueen väittämiin ”en osaa sanoa”. Yksi miesvastaajista oli kirjoittanut omaan kyselylomakkeeseensa, ettei juuri käy kerholla vaan vaimo vie ja hakee lapsen. Näin ollen hän oli vastannut kaikkiin tämän osion väittämiin, ettei osaa sanoa. Tämän pohjalta voisi päätellä monien muidenkin ”en osaa sanoa” -vastausten perustuvan samankaltaiseen tilanteeseen. Toisaalta myös tietämättömyys toiminnasta päiväkerhon aikana voi johtaa vanhemman epäröintiin siitä, kuunnellaanko hänen mielipiteitään ja toiveitaan.

Vastauksista selvisi, että suurin osa vanhemmista koki heidän mielipiteitään ja toiveitaan kuunneltavan päiväkerhon toiminnan sisällöissä, mikä on mielestämme todella tärkeää. Huomiota tulisi silti kiinnittää siihen, miksi lähes puolet vastanneista ei osannut sanoa, kuunnellaanko heitä tarpeeksi. Uskomme tämän johtuvan siitä, etteivät kaikki vanhemmat välttämättä tiedä toiminnan sisällöistä. Tähän tulokseen tulimme sen perusteella, että osa vastanneista koki päiväkerhon työntekijöiden kertovan liian vähän käyttämistään työmenetelmistä. Mielestämme päiväkerhon työntekijöiden tulee perustaa toimintansa vanhempien ja lasten toiveisiin. Lisäksi koemme tärkeäksi päiväkerhon toiminnan sisällön selvittämisen vanhemmille.

Tuen saamiseen päiväkerhon työntekijöiltä vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä. Vastausten pohjalta voimme todeta, että erityisesti lapsen kasvatukseen, huolenpitoon ja hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä vanhemmat kokevat saavansa tarvittaessa tukea. Huomiota tulisi silti kiinnittää tuen antamiseen kristinuskoon tai Raamattuun liittyvissä kysymyksissä, sillä niissä suuri osa vanhemmista oli epävarmoja. Lisäksi muutama koki, ettei saa tarvittaessa tukea juuri näissä kysymyksissä. Jos tämän alueen kysymyksiin

vastaaminen ei tunnu päiväkerhon työntekijöistä luontevalta, tulisi heidän ohjata tukea tarvitseva vanhempi esimerkiksi kirkkoherran puheille.

Tuloksista ilmeni, että vanhemmat kokevat saavansa tukea tilanteissa, joissa tarvitsee tehdä yhteistyötä muiden yhteistyötahojen kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa päiväkerhon työntekijöiden kanssa. Myös kriisitilanteissa tukea saadaan tarvittaessa riittävästi. Suurin osa vastanneista ei ollut osannut sanoa omaa mielipidettään tuen mahdollisesta saamisesta kyseisissä tilanteissa. Tämä voi mielestämme johtua juuri siitä, etteivät he ole joutuneet tilanteisiin, joissa tuki olisi ollut tarpeen. Päiväkerhon työntekijöiden tulee silti aina olla valmiita antamaan tukea sekä ylläpitämään toimivaa yhteistyöverkostoa eri tahojen kanssa vaikeissakin tilanteissa silloin, kun se on tarpeen. Tämän vuoksi tulee kiinnittää huomiota siihen, että vastauksista nousi esille pieni osa, joka ei ollut tyytyväinen tuen saantiin tilanteissa, joissa tarvitsee tehdä yhteistyötä muiden yhteistyötahojen kanssa.

Vanhemmat odottavat kasvatuskumppanuutta seurakunnan päiväkerhon työntekijöiltä, vaikka päiväkerhotoiminta ei ole yhtä laaja-alaista kuin esimerkiksi kunnan päivähoitotoiminta. Tämä tulee esille myös tutkimuksessamme, sillä kaikki vastaajat pitävät kasvatuskumppanuutta tärkeänä osana seurakunnan järjestämää päiväkerhotoimintaa. Tiedämme, ettei seurakunnan päiväkerhoissa ole yhtä paljon aikaa käytettävissä kasvatuskumppanuuden luomiseen kuin päiväkotimaailmassa, mutta sen rakentaminen ja ylläpitäminen tulisi suhteuttaa käytettäviin resursseihin. Haluamme tuoda esille erään vanhemman kyselylomakkeeseensa kirjoittaman palautteen:

”Kuulumiset vaihdetaan viedessä ja hakiessa; on selvää, ettei ohjaajat ehdi aina jokaisen kanssa keskustella. Vanhempainvartteja ei ole, mutta emme ole niitä kaivanneetkaan. Kun asiaa on, tartun ohjaajaa hihasta ja juttelen haluamani asian. Heillä on kiireestä huolimatta aina aikaa kuunnella - -, mutta kasvatuskumppanuus jää aika pienelle yhteisajalle.”

Kaikesta huolimatta kyseinen vanhempi on tyytyväinen päiväkerhoon ja sen ohjaajiin sekä yhteistyöhön.

8 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

Tutkimuksessa pyritään aina välttämään virheiden syntymistä, mutta silti sekä tulosten luotettavuus (reliabiliteetti) että pätevyys (validiteetti) vaihtelevat. Reliabiliteetilla tarkoitetaan mittaustulosten toistettavuutta eli tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.) Tämän vuoksi pyrimme syöttämään kyselylomakkeidemme vastaukset mahdollisimman huolellisesti SPSS-tilastointiohjelmaan virheellisten tulosten välttämiseksi. Tutkimuksemme reliabiliteettiin on voinut vaikuttaa kyselytutkimukseen liittyvät heikkoudet, kuten se kuinka huolellisesti ja rehellisesti vastaajat ovat vastanneet lomakkeen kysymyksiin. Hyvän vastausprosentin (47 %) vuoksi voimme kuitenkin todeta saamiemme tulosten olevan yleisettävissä koskemaan valitsemiemme päiväkerhojen kasvatuskumppanuustilannetta.

Validius on toinen tutkimuksen arviointiin liittyvistä käsitteistä ja tarkoittaa mittarin kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata, (Hirsjärvi ym. 2009, 231). Saadut tulokset voivat olla vääristyneitä esimerkiksi silloin, kun kyselylomakkeen kysymykset on laadittu epäselviksi tai ammattikielellä. Tällöin vastaajat voivat ymmärtää kysymykset eri tavoin, kuin tutkija on tarkoittanut. Tämän vuoksi pyrimme tekemään kyselylomakkeemme väittämistä selkeitä ja jaoimme ne eri osa-alueisiin. Kasvatuskumppanuuskäsitteen avasimme saatekirjeessä (Liite 1), jotta väärinymmärryksiltä vältyttäisiin. Vaikka hioimme lomaketta useaan otteeseen ja näytimme sitä eri tahoille, huomasimme tulosten mittausvaiheessa muutaman kysymyksen olevan turhan samantyyllisiä.

Jotta tutkimus olisi eettisesti hyvä, tulee tutkimuksenteossa noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä (Hirsjärvi ym. 2009, 23). Olemme pyrkineet noudattamaan tutkimuksessamme Diakonia-ammattikorkeakoulun eettisiä ohjeita, jotka on esitelty Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä -oppaassa. Ennen tutkimuksemme aloittamista pyysimme tutkimusluvan Keski-Porin seurakunnalta. Lisäksi olemme olleet koko tutkimusprosessin ajan yhteydessä yhteistyökumppaneihimme. Lasten vanhempia informoimme tutkimuksesta pääasiassa kyselylomakkeen mukana olleella saatekirjeellä (Liite 1). Olemme noudattaneet salassapitovelvollisuutta ja säilyttäneet sekä hävittäneet vastaanottamamme kyselylomakkeet niin, ettei materiaali ole joutunut ulkopuolisten käsiin. Tulokset olemme esittäneet siten, etteivät yksittäiset henkilöt ole tunnistettavissa.

9 POHDINTA

Tavoitteenamme opinnäytetyössämme oli tutkia, miten kasvatuskumppanuus toteutuu Ruosniemen kirkolla järjestettävissä päiväkerhoissa vanhempien näkökulmasta. Pääsimme mielestämme tavoitteeseemme hyvin, koska lähes puolet (47 %) vanhemmista vastasivat kyselyymme. Tämän myötä saimme paljon aineistoa monipuolisen analysoinnin toteuttamiseksi. Vastausten pohjalta saimme kattavan kuvan vanhempien käsityksistä heidän ja lastenohjaajien välisen kasvatuskumppanuuden suhteen. Mielestämme vastasimme tutkimuksellamme hyvin Keski-Porin seurakunnan toiveisiin sekä tarpeeseen saada tietoa kasvatuskumppanuuden nykytilasta erityisesti vanhempien näkökulmasta. Tärkeimpänä tutkimustuloksena pidämme vanhempien tyytyväisyyttä tämän hetkiseen kasvatuskumppanuuteen Ruosniemen kirkon päiväkerhojen työntekijöiden kanssa. Mielestämme tutkimuksemme tulokset antavat Keski-Porin seurakunnalle tilaisuuden toimintansa kehittämiseen jatkossa.

9.1 Vertailu aikaisempiin tutkimuksiin

Kasvatuskumppanuutta seurakunnan päiväkerhoissa on tutkittu hyvin vähän vanhempien näkökulmasta. Löytämistämme tutkimuksista vain Päivi Klemetin ja Roosa Nybergin (2009) tutkimuksessa kasvatuskumppanuuden toteutumisesta Järvenpään seurakunnan päiväkerhoissa oli lastenohjaajien lisäksi otettu huomioon vanhempien näkökulma. Klemetin ja Nybergin tutkimuksen lisäksi vertasimme saamiamme tuloksia Henna Kuusjärven ja Tanja Pyykösen (2008) tutkimukseen, vaikka he tutkivatkin kasvatuskumppanuuden toteutumista Hyvinkään seurakunnan päiväkerhotyössä vain lastenohjaajien näkökulmasta. Vertaillessamme saamiamme tuloksia näihin kahteen tutkimukseen huomasimme paljon yhteneväisyyksiä.

Oman tutkimuksemme tulosten pohjalta pystyimme toteamaan vanhempien olevan tyytyväisiä tämän hetkiseen kasvatuskumppanuuteen Ruosniemen kirkon päiväkerhojen työntekijöiden kanssa. Samankaltaisen tuloksen saivat Klemetti ja Nyberg oman tutkimuksensa kautta. Heidän saamiensa tulosten pohjalta voitiin todeta, että vanhemmat

olivat pääosin tyytyväisiä kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen Järvenpään seurakunnan päiväkerhoissa.

Kuusjärven ja Pyykösen tutkimuksesta selvisi, että erilaisten yhteisten keskustelutilaisuuksien lisääminen auttaisi laadukkaamman ja toimivamman kumppanuuden saavuttamisessa. Tärkeimpänä tutkimuksensa tuloksena he pitivät ehdotusta kasvatuskeskusteluiden aloittamisesta päiväkerhotyössä. Omasta tutkimuksestamme nousi tarve aloituskeskustelun järjestämiselle lapsen aloittaessa seurakunnan päiväkerhossa. Kyselyymme vastanneista vanhemmista yli puolet ajatteli seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden varaavan tarpeeksi aikaa heidän kanssaan käytäviin keskusteluihin. Kuitenkin osa vanhemmista kaipasi lisää keskusteluaikaa. Myös Kuusjärven ja Pyykösen tutkimuksen tuloksien perusteella kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen, erityisesti vanhempien kanssa käytäviin keskusteluihin, tarvittaisiin lisää aikaa. Lisäksi heidän mukaansa vanhempainvartit takaisivat paremman yhteyden vanhempiin. Saamiemme tulosten pohjalta voimme todeta vanhempainiltojen ja -varttien järjestämistä myös Ruosniemen päiväkerhoissa tärkeäksi.

Tutkimuksemme tuloksista ilmeni vanhempien olevan montaa mieltä tämän hetkisen yhteistyön riittävydestä lastenohjaajien kanssa. Vanhemmista yli puolet olisi halukkaita osallistumaan yhteiseen toimintaan, jos sitä järjestettäisiin enemmän. Olemme samaa mieltä Kuusjärven ja Pyykösen kanssa siitä, että yhteistyön lisääminen vanhempien kanssa parantaisi kasvatuskumppanuutta. Sen sijaan Klemetin ja Nybergin tutkimukseen osallistuneet vanhemmat kokivat yhteistyön Järvenpään seurakunnan päiväkerhojen lastenohjaajien kanssa olevan riittävää. Jatkossa olisi kuitenkin tärkeää saada vanhemmat motivoitumaan yhteistyöstä enemmän.

Klemetin ja Nybergin tutkimuksen mukaan vanhemmat olivat sitä mieltä, että lapsen kasvatukseen ja ohjaamiseen liittyvissä asioissa heidän mielipiteitään kuunnellaan hyvin. Myös oman tutkimukseemme osallistuneet vanhemmat kokivat heitä kuunneltavan hyvin näihin liittyvissä asioissa. Tutkimustuloksistaan Klemetti ja Nyberg nostivat esille erityisesti sen, että vanhempia tulisi ottaa enemmän mukaan varsinaisen toiminnan suunnitteluun. Tämä oli nimittäin heidän tutkimuksessaan se osa-alue, jossa vanhempia kuunneltiin vähiten niin työntekijöiden kuin vanhempienkin näkökulmasta. Sen sijaan oman tutkimuksemme vastausten pohjalta selvisi, että suurin osa vanhemmista koki

heidän mielipiteitään ja toiveitaan kuunneltavan päiväkerhon toiminnan sisällöissä, mikä on mielestämme todella tärkeää. Ruosniemen päiväkerhoissa huomiota tulisi kiinnittää siihen, miksi osa vastanneista koki, ettei heitä kuunnella riittävästi kristilliseen kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä. Myös Klemetti ja Nyberg kysyivät tutkimuksessaan vanhemmilta, kuunnellaanko heidän mielipiteitään ja toiveitaan kristilliseen kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä, mutta tutkimukseen osallistuneet vanhemmat kokivat heitä kuunneltavan riittävästi.

Sekä oman tutkimuksemme että Klemetin ja Nybergin tutkimuksen tuloksista selvisi, että vanhemmat saavat tarvittaessa tukea päiväkerhon työntekijöiltä. Saamiemme tulosten pohjalta nousi esille, että huomiota tulisi silti kiinnittää tuen antamiseen kristinuskoon tai Raamattuun liittyvissä kysymyksissä. Muutama vanhemmista koki, ettei saa tarvittaessa tukea juuri näissä kysymyksissä. Myös Klemetti ja Nyberg kysyivät tuen saamisesta kristinuskon ja Raamattuun liittyvissä kysymyksissä. Heidän saamansa tulokset olivat positiivisia.

Klemetin ja Nybergin tutkimus osoitti vanhempien ja päiväkerhon työntekijöiden väliseen kumppanuuteen ja yhteistyöhön liittyvien piirteiden toteutuvan vanhempien mielestä hyvin. Omassa tutkimuksessamme kysyimme vanhemmilta osin samojen piirteiden toteutumista yhteistyössä kuin Klemetti ja Nyberg. Myös oman tutkimuksen pohjalta voimme todeta monien piirteiden toteutuvan vanhempien ja työntekijöiden välisessä vuorovaikutuksessa hyvin.

9.2 Kehitys- ja jatkotutkimusideoita

Kehitysideoina Ruosniemen kirkon päiväkerhotyöhön ehdottaisimme erityisesti aloituskeskustelun pitämistä, minkä vuoksi annoimme erään Nokian päiväkodin käyttämän keskustelumallin pohjalta laatimamme karkean esimerkin (Liite 3) päiväkerhojen lastenohjaajille. Mielestämme vanhempainvartit takaisivat paremman yhteyden vanhempiin eivätkä veisi resursseja kohtuuttomasti. Jos keskustelu-aika olisi 15 minuuttia, olisi syksyllä 2011 kaikkien ryhmien lapsien vanhempien tapaaminen vienyt yhteensä vähän yli kymmenen tuntia. Tämä veisi yhdeltä ohjaajalta aikaa siis viisi tuntia. Vanhempain-

varteissa pohjana voitaisiin käyttää muokattuna esimerkiksi päiväkodeissa käytettyjä keskustelupohjia.

Jatkossa Keski-Porin seurakunnan olisi otollista esimerkiksi tutkia päiväkerhon työntekijöiden käsityksiä ja mielipiteitä kasvatuskumppanuudesta ja sen toteutumisesta tai vertailla eri päiväkerhojensa kasvatuskumppanuustilannetta. Koska monissa oleellisissa kohdissa vastaajan sukupuolella näytti olevan merkitystä mielipiteeseen, olisi myös mielenkiintoista nähdä tutkimus kasvatuskumppanuuden toteutumisesta pelkästään lasten isien näkemyksien pohjalta. Keski-Porin seurakunnan lapsityön käyttöön olisi hyvä laatia kasvatuskeskustelupohja, jota voisi käyttää hyödyksi vanhempien ja työntekijöiden välisissä keskusteluissa.

9.3 Oman työn tarkastelua

Opinnäytetyön laatiminen on ollut kokonaisuudessaan haasteellista, mutta myös antoisa kokemus. Erityisen haasteellisena koimme aiheen rajaamisen ja kirjallisen työmme teoriaosuuden riittävän suppeana pitämisen. Alusta loppuun työn tekemiselle loi mielekkyyttä työparilta saatu tuki ja kannustus puolin ja toisin. Missään vaiheessa emme huomanneet parityöskentelyn tuottavan ongelmia ja aikataulujen yhteen sovittaminenkin onnistui hyvin. Opinnäytetyömme ei ole missään vaiheessa ollut pirstaleinen vaan olemme määrätietoisesti pyrkineet koko prosessin ajan ennalta asettamaamme tavoitteeseen. Työstäessämme tutkimustamme jäsensimme ja kokosimme sitä aina järjestelmällisesti. Olemme iloisia siitä, että motivaatiomme opinnäytetyömme tekoon on alusta asti ollut hyvä huolimatta muiden koulutehtävien runsaudesta.

Yksi opinnäytetyömme kantavista kokonaisuuksista on kasvatuskumppanuus, vaikka varsinainen tutkimus on tehty vanhempien ja päiväkerhon työntekijöiden välisestä yhteistyöstä. Uskomme kasvatuskumppanuudella olevan tulevaisuudessa suuri rooli kodin ja päiväkerhon välisessä yhteistyössä. Toivomme seurakuntien alkavan ottaa enemmän vastuuta kasvatuskumppanuuden toteuttamisessa. Vaikka kasvatuskumppanuus on ehkä nähty enemmän päiväkotimaailmaan soveltuvana työmenetelmänä, soveltuu se yhtä hyvin seurakunnan päiväkerhotoimintaan. Tämän osoittaa mielestämme myös oma opinnäytetyömme.

Kasvatuskumppanuus aiheena kiinnosti meitä erityisesti sen vuoksi, että tavoittelemme molemmat lastentarhanopettajan kelpoisuutta sosionomi-diakonitutkinnon lisäksi. Eri-tyisesti toisella meistä työskentely pienten lasten parissa on tulevaisuuden haaveena. Mielestämme opinnäytetyöprosessi kasvatti meitä ammatillisesti ja antoi hyviä valmiuksia kasvatuskumppanina toimimiseen. Kasvatuskumppanuuden merkityksen ymmärtäminen ja sen eri osa-alueiden hallinta ovat tärkeitä työmenetelmiä monilla sosiaalialan työkentillä. Opinnäytetyöprosessin myötä olemme oivaltaneet varhaiskasvatushenkilöstön ja vanhempien vuorovaikutuksen merkityksen ja tärkeyden lapsen hyvinvoinnin kannalta. Opinnäytetyömme myötä uskommekin nyt osaavamme työelämässä keskittyä paremmin kumppanuuteen, sen rakentamiseen ja haasteisiin. Mielestämme kasvatuskumppanuus on ajankohtainen aihe, joka kaipaa luultavasti aina panostamista tai kehittämistä eri työyhteisöissä.

Opinnäytetyön työstäminen on ollut arvokas oppimiskokemus. Olemme oppineet ongelmaratkaisua, pitkäjänteisyyttä ja organisointia matkan varrella eri tutkimuksen vaiheiden kautta. Tärkeimpänä oppimiskokemuksena pidämme kuitenkin kasvatuskumppanuuden merkityksen ymmärtämistä seurakunnan päiväkerhotoiminnan yhteydessä. Nyt ymmärrämme paremmin kasvatuskumppanuuden merkitystä osana laajempaa kokonaisuutta. Toivomme, että opinnäytetyöstä ja sen tuloksista on hyötyä kaikille, jotka ovat kiinnostuneita kasvatuskumppanuudesta.

Olemme alusta asti olleet iloisia siitä, että päiväkerholasten vanhemmat lähtivät tutkimukseen mukaan innolla ja olivat siitä kiinnostuneita. Olimme opinnäytetyön aiheita valitessamme pelänneet kasvatuskumppanuuden toteutumisen tutkimisen olevan liian henkilökohtaista. Ajattelimme vanhempien jättävän osallistumisen tutkimukseemme ja pelkäsimme heidän vastaustensa vaikuttavan negatiivisesti lastenohjaajien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Yllättävän moni kuitenkin vastasi kyselyymme, minkä vuoksi haluamme kiittää lasten vanhempia heidän antamastaan ajastaan kyselylomakkeemme täyttämiseksi. Pidimme tärkeänä tutkimuksemme kautta saatujen tulosten antamista myös vanhemmille nähtäväksi. Osaksi he myös itse toivoivat sitä. Näin ollen panostimme erikseen vanhemmille tarkoitettun tiivistelmän (Liite 4) tekoon. Työmme lopuksi haluamme vielä kiittää Keski-Porin seurakunnan Ruosniemen kirkon päiväkerhojen työntekijöitä hyvästä yhteistyöstä.

LÄHTEET

- Alasuutari, Maarit 2006. Kulttuuriset kehykset kasvatusvuorovaikutuksessa. Teoksessa Kirsti Karila; Maarit Alasuutari, Maritta Hännikäinen, Anna Raija Nummenmaa & Helena Rasku-Puttonen (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 70-90.
- Alila, Kirsi & Kronqvist, Eeva-Liisa 2008. Varhaiskasvatusta vuoteen 2020. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti 2008. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, selvityksiä 2007:72.
- Alopaesus-Karhunen, Pirkko & Wennermark, Pirjo-Liisa 2004. Evankelisluterilaisen kirkon lapsityön historia. Teoksessa Leena Heinonen, Juha Luodeslampi ja Leena Salmensaari (toim.) Lapsityön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hujala-Huttunen, Eeva & Nivala, Veijo 1996. Yhteistyö päivähoitossa. Kasvatuksen lapsikohtainen suunnittelu yhteistyössä vanhempien kanssa. Oulu: Varhaiskasvatus 90 Oy.
- Inkinen, Ari; Naapuri, Timo & Soini, Sauli 2003. Lapsidiakoniaa arjessa. Vanhempaintoiminnan haasteet päiväkodeissa, kouluissa ja seurakunnassa. Teoksessa Inkinen, Ari (toim.) Arjen lapsidiakoniaa. Nähdyksi tulemisen toivo. Ylöjärvi: Painohäme Oy
- Isonokari, Päivi 2011. Lapsityönohjaaja, Keski-Porin seurakunta. Pori. Sähköpostiviesti 1.11.2011. Vastaanottaja Maria Lehtilä.
- Järvinen, Merja; Laine, Anne & Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.

- Kananen, Jorma 2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 118.
- Karila, Kirsti 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa Kirsti Karila; Maarit Alasuutari, Maritta Hännikäinen, Anna Raija Nummenmaa & Helena Rasku-Puttonen (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 91-108.
- Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2005. Kasvatuskumppanuus tuo kodin ja päivähoidon lähelle toisiaan. Lastentarha 68:3, 16-18.
- Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski: Stakes, oppaita 63.
- Kaskela, Marja & Kronqvist, Eeva-Liisa 2007. Niin ainutlaatuinen. Näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Oppaita 63. Helsinki:Stakes.
- Keski-Porin seurakunta i.a. Viitattu 22.4.2011.
<http://www.porievl.fi/index.php/keski-porin-seurakunta>
- Kiesiläinen, Liisa 2004. Vuorovaikutusvastuu. Ammatilliset vuorovaikutustaidot kasvatusyhteisössä. Tallinna: Arator Oy.
- Kirkon lastenohjaajat ry. 2005. Vahvat juuret, kantavat siivet. Kirkon lastenohjaajan ammatilliset arvot ja etiikka. Viitattu 22.4.2011.
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/7C55E5E67F457E94C22576FF00450FB A/\\$FILE/ohjevihkonenkirkonlastenohjaajille.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/7C55E5E67F457E94C22576FF00450FB A/$FILE/ohjevihkonenkirkonlastenohjaajille.pdf)
- Klemetti, Päivi & Nyberg, Roosa 2009. Kasvatuskumppanuuden toteutuminen Järvenpään seurakunnan päiväkerhossa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Etelä, Järvenpää. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Korhonen, Merja 2006. Sukupolven merkitys vuorovaikutussuhteissa. Teoksessa Kirsti Karila; Maarit Alasuutari, Maritta Hännikäinen, Anna Raija Nummenmaa & Helena Rasku-Puttonen (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 51-69.

Kuusjärvi, Henna & Pyykönen, Tanja 2008. Kasvatuskumppanuus päiväkerhotyössä. Kartoitus kasvatuskumppanuudesta Hyvinkään seurakunnan lastenohjaajille. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Etelä, Helsinki. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Laki lasten päivähoitosta 1973/ 36, 19.1.1973. Viitattu 20.4.2011.

[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036?search\[type\]=pika&search\[pika\]=p%C3%A4iv%C3%A4h*](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036?search[type]=pika&search[pika]=p%C3%A4iv%C3%A4h*)

Mittler, Peter; Mittler, Helle & McConachie, Helen 1986. Working together. Guidelines, for partnership between professionals and parents of children and young people with disabilities. Unesco: Guides for Special Education No.2. Viitattu 15.2.2012.

<http://unesdoc.unesco.org/images/0006/000694/069420eo.pdf>

Myöhänen, Mirja; Kallio, Sari & Viitanen, Susanna 2005. "Nyt meillä on menestyksen resepti", Lastentarhanopettajien antamia merkityksiä kasvatuskumppanuudelle. Lastentarha 68:3, 19-21.

Pulli, Nelli 2010. Kasvatuskumppanuus seurakunnan lapsityössä. Työntekijöiden kokemuksia kasvatuskumppanuudesta Vartti-toiminnassa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Etelä, Helsinki. Diakoninen sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteen koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Päiväkerhon päiväohjelma. Ruosniemen kirkon kerhotiloissa esillä oleva lastenohjaajien laatima seinätiedote.

Sakasti i.a. Päiväkerho. Viitattu 22.4. 2011.

<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp2?open&cid=Content44C2E7>

Sakasti 2010a. Lasten ohjaajan ammatin ja koulutuksen vaiheet 14.6.2010. Viitattu 20.10.2011.

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F69989152F5F3B0AC2257744002BF5ED/\\$FILE/Lastenohj_vaiheet.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F69989152F5F3B0AC2257744002BF5ED/$FILE/Lastenohj_vaiheet.pdf)

Sakasti 2010b. Lastenohjaajan ydinosaaminen 14.6.2010. Viitattu 20.10.2011.

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F69989152F5F3B0AC2257744002BF5ED/\\$FILE/lastenohj_yo.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F69989152F5F3B0AC2257744002BF5ED/$FILE/lastenohj_yo.pdf)

Vake 2008. Lapsi on osallinen - Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirja. Kirkon kasvatus ja nuorisotyö / Kirkkohallitus. Viitattu 20.10.2011.

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/A135233A105C6571C225770000309FFB/\\$FILE/Varhaiskasvkehittamisen_asiakirja.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/A135233A105C6571C225770000309FFB/$FILE/Varhaiskasvkehittamisen_asiakirja.pdf)

Vasu 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Saarijärvi: Stakes, oppaita 56.

Vehkalahti, Kimmo 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.

Esitteet

Esite 1. Lapset ja perheet. Kirkko Porissa. Keski-Porin seurakunta.

Esite 2. Kirje päiväkerholaisen kotiin. Keski-Porin seurakunnan päiväkerho.

LIITTEET

Liite 1: Saatekirje vanhemmille

HEI PÄIVÄKERHOLAPSEN VANHEMMAT!

Olemme kaksi sosionomi-diakoniopiskelijää Diakonia-ammattikorkeakoulusta. Tavoittelemmme tutkintomme lisäksi lastentarhanopettajan kelpoisuutta. Teemme opinnäytetyömme kasvatuskumppanuuden toteutumista Keski-Porin seurakunnan päiväkerhotyössä. Tutkimuksemme rajoittuu koskemaan Ruosniemen kirkolla järjestettäviä päiväkerhoja. Aiheen opinnäytetyöhömme saimme Keski-Porin seurakunnalta. Kasvatuskumppanuudella tarkoitamme päiväkerhon työntekijöiden ja teidän eli lasten vanhempien välistä tavoitteellista yhteistyötä.

”Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa. Tämä edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista.”

Oheisen kyselyn tavoitteena on kerätä teiltä vanhemmilta näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta seurakunnan päiväkerhotyössä. Kysymykset ovat taulukkokysymyksiä, joissa valitaan eniten itselle sopiva vastausvaihtoehto. Kyselylomakkeeseen vastataan nimettömästi. Käsittelemme lomakkeet luottamuksellisesti ja niitä tullaan käyttämään vain meidän opinnäytetyömme aineistona. Kukaan päiväkerhon työntekijöistä ei tule näkemään vastauksianne. Lomakkeita jaetaan perheille kaksin kappalein, sillä toivoimme molempien vanhempien vastaavan kyselyyn, mikäli se on mahdollista. Toivomme myös teidän vastaavan kysymyksiin oman näkemyksenne mukaan, jolloin saamme kartoitettua kasvatuskumppanuudesta esille nousevia näkemyksiä ja haasteita.

Jos teillä on kysymyksiä koskien opinnäytetyötämme, vastaamme mielellämme niihin sähköpostin välityksellä.

Pyydämme teitä palauttamaan kyselylomakkeen suljetussa kirjekuoressa Ruosniemen kirkon päiväkerhon työntekijöille 11.12.2011 mennessä. Toivomme, että mahdollisimman moni palauttaisi täytetyn lomakkeen, jotta Keski-Porin seurakunta voisi hyödyntää tutkimustuloksia kehittääkseen päiväkerhotoimintaansa.

Kiitämme Teitä ajastanne ja vastauksistanne!

Ystävällisin terveisin

Maria Lehtilä, maria.lehtila@student.diak.fi &

Riikka Saarinen, riikka-marika.saarinen@student.diak.fi

Liite 2: Kyselylomake vanhemmille

KYSELYLOMAKE KASVATUSKUMPPANUUDEN TOTEUTUMISESTA

Sukupuoli: 1. Mies 2. Nainen

Rastita vaihtoehto, joka vastaa parhaiten näkemyksiäsi kasvatusyhteistyöstä seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa.

Kasvatuskumppanuus

	1. Täysin samaa mieltä	2. Osittain samaa mieltä	3. En osaa sanoa	4. Osittain eri mieltä	5. Täysin eri mieltä
1. Kasvatuskumppanuus on tärkeä osa seurakunnan järjestämää päiväkerhotoimintaa.					
2. Kasvatuskumppanuuden luominen on haastavaa.					
3. Koen seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden olevan sitoutunut yhteistyöhön lapseni asioissa.					
4. Koen olevani sitoutunut yhteistyöhön seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa.					
5. Päiväkerhon työntekijät käyttävät riittävästi aikaa läheisen yhteistyön toteuttamiseen vanhempien kanssa.					
6. Koen olevani tasavertainen kasvatuskumppani seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa.					
7. Seurakunnan päiväkerhon työntekijät ovat ammattitaitoisia kasvattajia.					
8. Seurakunnan päiväkerho on turvallinen kasvuympäristö lapselleni.					
9. Käsitykseni lapseni kasvatuksesta kohtaa seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa.					
10. Seurakunnan päiväkerhon työntekijät osaavat toimia ristiriitatilanteissa kumppanuutta ylläpitävällä tavalla.					

11. Olen tyytyväinen tämän hetkiseen kasvatuskumppanuuteen seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa.					
---	--	--	--	--	--

Vuorovaikutus

	1. Täysin samaa mieltä	2. Osittain samaa mieltä	3. En osaa sanoa	4. Osittain eri mieltä	5. Täysin eri mieltä
12. Vuorovaikutus seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa on riittävää.					
13. Kuulumisten vaihtaminen puolin ja toisin lasta tuotaessa tai haettaessa on tärkeää.					
14. Seurakunnan päiväkerhon työntekijät varaavat tarpeeksi aikaa vanhempien kanssa käytäviin keskusteluihin.					
15. Seurakunnan päiväkerhon työntekijöille on helppo puhua vaikeistakin asioista.					
16. Omien mielipiteiden esille tuominen vuorovaikutuksessa päiväkerhon työntekijöiden kanssa on helppoa.					
17. Palautteen antaminen ja vastaanottaminen vuorovaikutuksessa päiväkerhon työntekijöiden kanssa on helppoa.					
18. Seurakunnan päiväkerhon työntekijät kertovat riittävästi käyttämistään työmenetelmistä.					
19. Koen suhteeni seurakunnan päiväkerhon työntekijöihin olevan luotamuksellinen.					

Yhteistyö

	1. Täysin samaa mieltä	2. Osittain samaa mieltä	3. En osaa sanoa	4. Osittain eri mieltä	5. Täysin eri mieltä
20. Seurakunnan päiväkerhon työntekijät järjestävät tarpeeksi yhteisiä juhlia, joihin vanhemmat voivat osallistua.					

21. Päiväkerhon työntekijöiden tulisi järjestää yhteisiä retkiä, joihin myös vanhemmat voisivat osallistua.					
22. Jos päiväkerhon työntekijät järjestäisivät enemmän yhteistä toimintaa, olisin halukas osallistumaan niihin.					
23. Seurakunnan päiväkerhon työntekijät järjestävät tarpeeksi vanhempainiltoja.					
24. Vanhempainillat tukevat kumppanuutta seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa.					
25. Vanhempainiltoja olisi hyvä järjestää kaksi kertaa vuodessa.					
26. Vanhempainvartit tukevat kumppanuutta seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa.					
27. Vanhempainvartteja olisi hyvä järjestää vähintään kaksi kertaa vuodessa.					
28. Lapsen aloittaessa seurakunnan päiväkerhossa, tulisi vanhempien ja työntekijöiden kesken pitää aloituskeskustelu.					
29. Käsitykseni yhteistyöstä kohtaa seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa.					

Mielipiteitäni ja toiveitani kuunnellaan...

	1. Täysin samaa mieltä	2. Osittain samaa mieltä	3. En osaa sanoa	4. Osittain eri mieltä	5. Täysin eri mieltä
30. lapseni ohjaamiseen liittyvissä asioissa.					
31. lapseni kasvatukseen liittyvissä asioissa.					
32. lapseni hoitoon liittyvissä asioissa.					
33. lapseni kristilliseen kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä.					
34. lapseni erityistarpeiden huomioon ottamisessa.					

35. lapseni yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamisessa.					
36. päiväkerhon toiminnan sisällöissä.					

Tarvittaessa saan tukea seurakunnan päiväkerhon työntekijöiltä...

	1. Täysin samaa mieltä	2. Osittain samaa mieltä	3. En osaa sanoa	4. Osittain eri mieltä	5. Täysin eri mieltä
37. lapseni kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä.					
38. lapseni huolenpitoon liittyvissä kysymyksissä.					
39. lapseni hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä.					
40. kristinuskoon tai Raamattuun liittyvissä kysymyksissä.					
41. tilanteissa, joissa tarvitsee tehdä yhteistyötä muiden yhteistyötahojen kanssa.					
42. erilaisissa vuorovaikutustilanteissa heidän kanssaan.					
43. erilaisissa kriisitilanteissa.					

Yhteistyössä seurakunnan päiväkerhon työntekijöiden kanssa toteutuu...

	1. Täysin samaa mieltä	2. Osittain samaa mieltä	3. En osaa sanoa	4. Osittain eri mieltä	5. Täysin eri mieltä
44. luottamuksellisuus.					
45. tasavertaisuus.					
46. kunnioitus.					

47. kuuntelu.					
48. vastavuoroisuus.					
49. avoimuus.					
50. empaattisuus.					

Kiitos vastauksistanne!

Liite 3: Aloituskeskustelumalli

Lastenohjaajien on hyvä käydä aloituskeskustelu lapsen vanhempien kanssa ennen kuin lapsi aloittaa päiväkerhossa. Näin vanhemmille jää aikaa valmistaa lasta päivähoitoon. Lastenohjaajille perheeseen tutustuminen ennen lapsen päiväkerhoon osallistumista auttaa ymmärtämään ja vastaanottamaan lasta päivähoitoon. Vanhemmat tulevat aloituskeskusteluun ilman lasta, jolloin voidaan keskustella päiväkerhon aloitukseen ja arkeen liittyvistä asioista. Lisäksi perheellä on mahdollisuus kertoa lapsestaan. Näin tarjoutuu mahdollisuus hyvälle kasvatuskumppanuuden alulle. Aloituskeskustelussa tulee kertoa päiväkerhon arjesta ja yleisistä toimintatavoista.

Lähtökohtana aloituskeskustelussa on antaa perheelle puheenvuoro. On tärkeää kuulla vanhempien odotuksia ja toiveita päivähoitoon liittyen sekä keskustella lapsen mahdollisesta tuen tarpeesta. Jokainen lapsi tarvitsee tukea kehityksen eri osa-alueilla, mutta joskus tuen tarve on suurempaa. Aloituskeskustelussa voidaan sopia lapsen mahdollisesta tutustumiskäynnistä, joka voi tarkoittaa esimerkiksi osallistumista päiväkerhoon vanhemman kanssa. Keskustellut asiat sekä sovitut tavoitteet ja menetelmät tulee kirjata keskustelun aikana ylös. Aloituskeskustelun lopuksi tutustutaan päiväkerhon tiloihin.

Aloituskeskusteluun pohdittavaksi:

- Keitä lapsen perheeseen kuuluu?
- Ketkä muut ovat lapselle tärkeitä?
- Millainen lapsi on luonteeltaan?
- Mitä leikkejä lapsi leikkii?
- Mistä lapsi tykkää?
- Oletko jostakin asiasta huolissasi lapseen liittyen?
- Millaisia odotuksia teillä herää lapsen päiväkerhon aloituksesta?
- Minkälaisia toiveita teillä on yhteistyölle?

Aloituskeskustelussa vanhemmat saavat mukaansa tarinapohjan, johon kirjoitetaan lapselle tärkeitä asioita. Kasvatuskumppanuudessa jaetaan tarinoita ja tarinapohjan kautta vanhemmat jakavat lapsensa kokemuksia lastenohjaajien kanssa. Tarina korostaa vanhemman asiantuntijuutta ja avaa lastenohjaajille ovet lapsen maailmaan.

Tarinapohja:

Lapsenne on meille tärkeä. Jotta oppisimme tuntemaan lapsenne paremmin, jaattehan meille hänen tarinaansa, kokemuksia sekä iloja ja suruja. Kuvaile lapsesi elämän tähti-hetkiä yhdessä lapsesi kanssa.

Minulle tärkeät ihmiset...

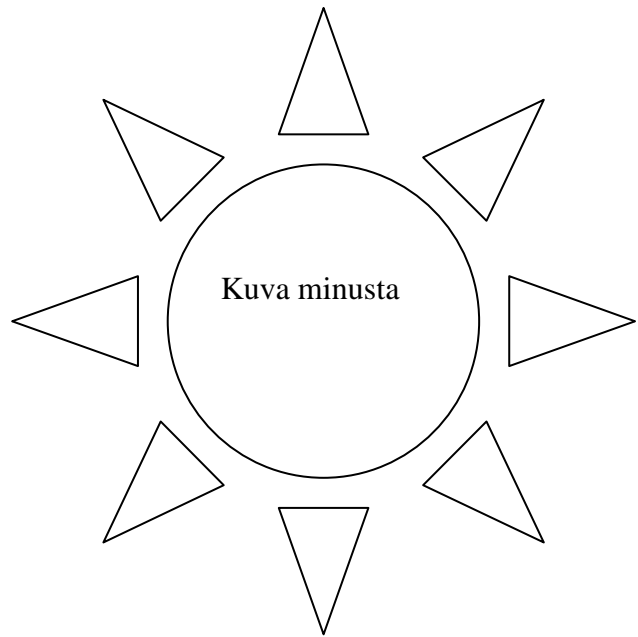
Lempileluni...

Leikin mielelläni...

Minulle tärkeitä asioita ja tapahtumia...

Pelkään...

Innostun...

Liite 4: Tiivistelmä tutkimuksen tuloksista vanhemmille

HYVÄT PÄIVÄKERHOLAPSEN VANHEMMAT!

Olemme koonneet tähän lappuseen syksyllä 2011 toteuttamamme tutkimuksen päätulokset. Kiitos Teille kaikille osallistumisestanne!

Tulosten pohjalta voimme todeta Teidän vanhempien pitävän kasvatuskumppanuutta tärkeänä osana seurakunnan järjestämää päiväkerhotoimintaa. Kasvatuskumppanuuden luomista Teistä suurin osa pitää kuitenkin haastavana. Näin ollen työntekijöiden olisi hyvä pohjustaa kumppanuutta sen luomisen alkumetreillä tehden sen sisäistämisen helpommaksi juuri Teille.

Vastauksista ilmeni Teidän vanhempien kokevan vuorovaikutuksen päiväkerhon työntekijöiden kanssa olevan riittävää. Tästä huolimatta osa Teistä toivoo päiväkerhon työntekijöiden varaavan enemmän aikaa yhdessä käytäviin keskusteluihin. Tutkimuksesta selvisi, että puhuminen vaikeistakin asioista päiväkerhon työntekijöiden kanssa on helppoa. Myös omien mielipiteiden esille tuominen sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen vuorovaikutuksessa ei Teidän mielestänne tuota ongelmia. Tästä voimme päätellä, ettei parannettavaa ole niinkään vuorovaikutuksen laadussa vaan sen määrässä.

Suurin osa Teistä kokee käsityksensä yhteistyöstä kohtaavan päiväkerhon työntekijöiden kanssa. Yli puolet Teistä olisi halukkaita osallistumaan yhteiseen toimintaan, jos sitä järjestettäisiin enemmän. Erityisesti yhteiset retket olisivat tulosten mukaan Teidän mieleenne. Vanhempainiltojen ja -varttien järjestämistä kaksi kertaa vuodessa Teistä vanhemmista kannattaa suurin osa. Tutkimuksestamme selvisi myös tarve aloituskeskustelun järjestämiselle lapsen aloittaessa seurakunnan päiväkerhossa. Tämän vuoksi olemme suositelleet päiväkerhojen työntekijöille aloituskeskustelun käyttööntottamista ja luoneet heille esimerkin keskustelun sisällöstä ja toteuttamisesta.

Vuorovaikutuksessa päiväkerhon työntekijöiden kanssa Teidän mielestänne toteutuvat hyvin tietyt peruspiirteet (luottamuksellisuus, tasavertaisuus, kunnioitus, kuuntelu, vastavuoroisuus, avoimuus ja empaattisuus). Tästä huolimatta osa Teistä kokee, ettei ole tasavertainen kasvatuskumppani työntekijöiden kanssa. Näin ollen toivomme työn-

tekijöiden kiinnittävän vastaisuudessa enemmän huomiota tasavertaiseen kohtaamiseen.

Vastausten pohjalta voimme todeta Teidän vanhempien mielipiteitä ja toiveita kuunneltavan lapsen ohjaamiseen, kasvatukseen ja hoitoon liittyvissä asioissa. Myös lapsen erityistarpeiden ja yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamisessa Teitä kuunnellaan omasta mielestänne hyvin. Sen sijaan kristilliseen kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä joitakin Teistä ei kuunnella tarpeeksi. Päiväkerhon toiminnan sisällöissä Teistä kuunnellaan suurinta osaa. Kuitenkin lähes puolet vastasi tähän ”en osaa sanoa”. Tämä voi johtua siitä, että osa Teistä kokee päiväkerhon työntekijöiden kertovan liian vähän käyttämistään työmenetelmistä ja näin ollen ei välttämättä tiedä toiminnan sisällöistä.

Tuen saamiseen päiväkerhon työntekijöiltä Te vanhemmat olette pääosin tyytyväisiä. Vastausten pohjalta voimme todeta, että erityisesti lapsen kasvatukseen, huolenpitoon ja hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä Te koette saavanne riittävästi tukea. Päiväkerhon työntekijöiden tulee kuitenkin kiinnittää huomiota tuen antamiseen kristinuskoon tai Raamattuun liittyvissä kysymyksissä, koska niiden kohdalla suuri osa Teistä on tuen saamisen suhteen epävarmoja. Muutama teistä kokee myös, ettei saa tarvittaessa tukea juuri kristinuskoon tai Raamattuun liittyvissä kysymyksissä.

Tuloksista ilmeni, että Te vanhemmat koette saavanne tukea tilanteissa joissa tarvitsee tehdä yhteistyötä muiden yhteistyötahojen kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa päiväkerhon työntekijöiden kanssa. Myös kriisitilanteissa Te koette saavanne tarvittaessa tukea. Toivomme päiväkerhon työntekijöiden olevan tulevaisuudessa aina valmiita antamaan tukea sekä ylläpitämään toimivaa yhteistyöverkostoa eri tahojen kanssa vaikeissakin tilanteissa, sillä tällä hetkellä osa Teistä ei ole tyytyväisiä tuen saantiin tilanteissa, joissa tarvitsee tehdä yhteistyötä muiden yhteistyötahojen kanssa.

Loppujen lopuksi voimme tutkimustulosten pohjalta todeta Teidän vanhempien olevan tyytyväisiä tämän hetkiseen kasvatuskumppanuuteen Ruosniemen kirkon päiväkerhojen työntekijöiden kanssa. Aina kumppanuutta voi kuitenkin pyrkiä parantamaan.

Aurinkoista kesää toivottavat Maria Lehtilä ja Riikka Saarinen!